

PŘÍRUČKA EU

O OBĚTECH TERORISMU

Odborné centrum EU pro oběti terorismu (EUCVT) je zřízeno a provozováno Evropskou komisí. Úkoly centra EU plní konsorcium vedené organizací Victim Support Europe, které zahrnuje organizace ARQ National Psychotrauma Center, Association française des Victimes du Terrorisme a Fondation Lenal.

PROHLÁŠENÍ O VYLOUČENÍ ODPOVĚDNOSTI

Tento dokument byl vypracován pro Evropskou komisi, nicméně odráží pouze názory svých autorů a Komise neodpovídá za případné využití informací, které jsou v něm obsaženy.

PŘÍRUČKA EU O OBĚTECH TERORISMU

ÚVOD

TERORISTICKÉ ÚTOKY

POTŘEBY OBĚTÍ

1. PRÁVA OBĚTÍ TERORISMU

- 1.1 Oběť terorismu – definice a dopad
- 1.2 Práva obětí na přístup k informacím
- 1.3 Práva obětí na přístup k podpůrným službám
- 1.4 Práva obětí na přístup ke spravedlnosti – procesní práva
- 1.5 Práva obětí na ochranu
- 1.6 Práva obětí na ochranu: sekundární viktimizace
- 1.7 Práva obětí na ochranu: soukromí
- 1.8 Práva obětí v souvislosti s přístupem k odškodnění

2. ZOHLEDNĚNÍ KONKRÉTNÍCH SKUPIN OBĚTÍ

- 2.1 Přeshraniční oběti
- 2.2 Děti

3. ORGANIZAČNÍ PODPORA

- 3.1 Příprava a organizace podpory obětem teroristických útoků
- 3.2 Identifikace obětí a informace o nich
- 3.3 Organizace podpory obětem terorismu

4. EUCVT

ÚVOD

V poslední době visí nad Evropskou unií a zbytkem světa hrozba terorismu. Téměř pravidelně se opakující teroristické útoky – ať už páchané sebevražednými atentátníky, nebo jinými prostředky – otrásly společností, a to zejména proto, že občané EU jsou takovými událostmi často postiženi mimo svou zemi, a dokonce i za hranicemi EU. Na navrácení obětí teroristických útoků do normálního života má vliv způsob, jakým vlády, organizace a jednotlivci bezprostředně reagují na útok, a to, jaká podpora je obětem následně poskytována.

Směrnice o právech obětí spolu s ustanoveními směrnice o boji proti terorismu (kapitola V) a směrnice o odškodňování podporují obecný rámec práv obětí terorismu. Směrnice o boji proti terorismu jde nad rámec směrnice o právech obětí a zavádí služby podporující zvláštní potřeby obětí terorismu. Členské státy EU jsou těmito nástroji vázány, mají povinnost je převést ve vnitrostátních právních předpisech a zajistit jejich uplatňování v praxi. Každý členský stát při tom musí vyhodnotit, jak tato ustanovení provede, aby zajistil, že jsou opatření přiměřena konkrétní situaci a vnitrostátním okolnostem.

Cílem této příručky je na základě zkušeností získaných z reakcí na předchozí teroristické útoky poskytnout pomoc při praktickém provádění stávajících právních předpisů EU.

Cílová skupina a obsah

Cílovou skupinou této příručky jsou tvůrci politik a vedoucí pracovníci v oblasti služeb podpory, kteří pracují ve vládách, nevládních

organizacích, organizacích, které poskytují pomoc jako první, a poskytovatelích podpory ve druhé linii na vnitrostátní, regionální a místní úrovni.

Struktura příručky

Kapitola 1 příručky se zaměřuje na práva obětí terorismu. Začíná úvodem o rozsahu práv obětí podle předpisů EU, poté definuje potřeby obětí související s těmito právy a končí doplňujícími informacemi, které zahrnují osvědčené postupy, jak lze konkrétní práva úspěšně provádět a uplatňovat v souladu se specifickými potřebami obětí terorismu.

Druhá kapitola příručky se zabývá dvěma konkrétními skupinami: přeshraničními oběťmi a dětmi.

Kapitola třetí se zaměřuje na praktické aspekty organizování podpory obětem po teroristickém útoku.

A konečně čtvrtá kapitola popisuje činnosti

Odborného centra EU pro oběti terorismu a uvádí jeho kontaktní údaje.

K příručce je připojena samostatná příloha, která se zaměřuje na okruhy dopadů po teroristickém útoku, na psychosociální a psychologickou podporu, na uznávání a na uctění památky. I když podle tří výše uvedených směrnic tato témata s právy obětí terorismu přímo nesouvisí, nedávné útoky zdůraznily neustálý nárůst rozsahu problémů, které je třeba po útoku (a pokud možno již v přípravné fázi) řešit.

Další informace:

- **O právech:**
 - Směrnice o právech obětí
 - Směrnice o boji proti terorismu
 - Směrnice o odškodňování obětí trestných činů
- **O potřebách:**
 - Ivanković, A., Altan, L., Verelst, A. (2017) How can the EU and Member States better help victims of terrorism?
- **O psychosociální podpoře:**
 - Vicente Colomina, Aída de (2019) Victims of Terrorism Quality Assistance Guide
- **O právní podpoře:**
 - Victim Support Europe, APAV (2019) VOCIARE Synthesis Report
- **O organizacích obětí terorismu:**
 - RAN (2017) The power of victims of terrorism: how to give support
- **O uznávání obětí a užitečných číslech:**
 - MEP Maité Pagazaurtundúa (2019) le livre blanc et noir du terrorisme en Europe

TERORISTICKÉ ÚTOKY

Terorismus se neustále vyvíjí, protože se mění pachatelé, metody a cíle. Charakteristiky útoku ovlivní rozsah reakce a dopad útoku na jeho oběti a související místní, regionální, vnitrostátní nebo mezinárodní společenství.

Klíčové charakteristiky

Mezi významné klíčové charakteristiky patří:

- rozsah (jedna oběť nebo velký počet obětí),
- místo (otevřené nebo uzavřené prostředí, jedno nebo více míst útoku),
- načasování (v průběhu několika hodin nebo několika po sobě jdoucích dnech, během dne/noci/dopravní špičky),
- použité zbraně,
- cílové skupiny,
- do jaké míry jsou teroristé organizováni.

Bez ohledu na charakteristiky útoku je nutná důkladná příprava, aby bylo zajištěno zvládnutí krize v souladu s předpisy EU o právech obětí.

Rozsah

Rozsah útoku (počet zabitých nebo zraněných) se u jednotlivých událostí liší. Při útoku v Halle v roce 2019 byli 2 lidé zabití a 2 lidé byli vážně zraněni; v Barceloně v roce 2017 bylo 15 mrtvých a 131 zraněných; a v Paříži v roce 2015 bylo 130 lidí zabito a 368 zraněno. Čím větší je počet obětí, tím více zdrojů je zapotřebí, a to jak během fáze krizové reakce na mimořádnou událost (např. nemocniční lůžka), tak z dlouhodobého hlediska (např. v rámci trestního řízení, odborných poskytovatelů služeb v oblasti duševního zdraví, informací a podpory). Čím větší je útok, tím větší pozornost médií je věnována obětem, jejich rodinám a společnosti.

Místo

V nedávné minulosti se útoky zpravidla soustředily na jednu lokální oblast. Během pařížských útoků v listopadu 2015 však během krátké doby došlo k šesti samostatným útokům na různých místech. Několik míst útoku, a to jak v uzavřených, tak v otevřených prostorách, a počet obětí vytvořily chaotické prostředí: identifikace obětí a zajištění jednotlivých míst vyžadovaly složité řízení různých zúčastněných služeb.

Načasování

V případě vícenásobných souvisejících teroristických útoků došlo k následným útokům obvykle do několika hodin po prvním z nich. Po útocích v Barceloně dne 17. srpna 2017 však následujícího dne následoval útok ve městě Cambrils, asi 100 kilometrů jižně od Barcelony. V Asii a na Středním východě byly následné útoky načasovány tak, aby zasáhly záchranáře a pomocníky.

Zbraně

Bomby nejsou jedinou zbraní, kterou teroristé používají: kamiony mohou najet do davu; letadla lze sestřelit raketami; lze použít sebevražedné vesty, nože, střelné zbraně, chemické, biologické, radiologické nebo jaderné (CBRN) látky atd. Každá zbraň má na oběti jiný účinek a vyžaduje jinou reakci: například útok nákladního vozidla v Nice vedl k novému přístupu k definování obětí způsobily získat odškodnění a francouzská vláda vymezila zóny kolem místa útoku, aby pomohla sestavit seznamy obětí.

Cílové skupiny a organizace

K útokům motivují teroristy různé ideologie: např. antisemitismus (Halle v Německu v roce 2019), džihádismus (Londýn ve Spojeném království v roce 2019), pravicový extremismus (Hanau v Německu v roce 2020) atd. Výroční zpráva Europolu o situaci a trendech v oblasti terorismu (TE-SAT) uvádí kromě nové skupiny útoků spáchaných neformálními organizacemi nebo osamělými vlky také džihádistické, etnicko-nacionalistické a separatistické, levicové a anarchistické, pravicové a jednoúčelové teroristické skupiny.

Kyberterorismus

Internet lze využívat i pro teroristické účely: k vyhrožování jednotlivcům, organizacím nebo vládám násilím, které může vést k ublížení na zdraví nebo ztrátám na životech, nebo rozsáhlým narušením počítačových sítí. Těmito formami terorismu se tato příručka výslovně nezabývá. Příprava na tyto útoky a podpora jejich obětí jsou však teroristickým útokům „mimo internet“ podobné.

Další informace:

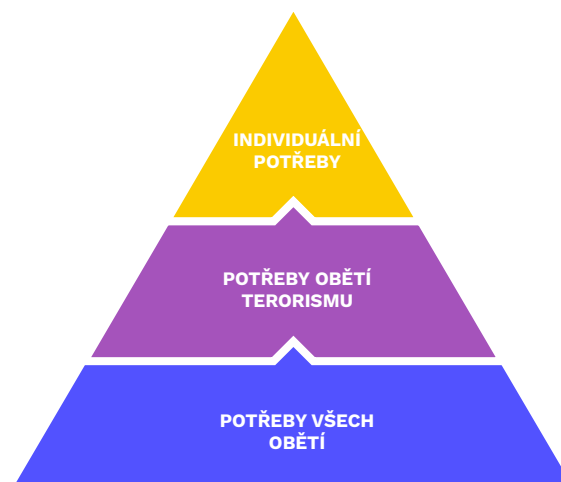

- Europol (2020) TE-SAT Report (Zpráva Europolu o situaci a trendech v oblasti terorismu)
- Institute for Economics and Peace (2019) Global terrorism index

POTŘEBY OBĚTÍ

Jak je uvedeno v 27. bodě odůvodnění¹ směrnice o boji proti terorismu, členské státy by měly přijmout opatření na ochranu, podporu a pomoc, jimiž budou reagovat na zvláštní potřeby obětí terorismu, v souladu se směrnicí o právech obětí a podle směrnice o boji proti terorismu.

Směrnice o právech obětí se ve svém 16. bodě odůvodnění výslovně zabývá potřebami obětí terorismu, které utrpěly újmu – ať už fyzickou, nebo psychickou – při útoku, jenž měl poškodit společnost. S ohledem na zvláštní povahu trestného činu, který na nich byl spáchán, mohou vyžadovat zvláštní pozornost, podporu a ochranu. Členské státy by měly věnovat pozornost potřebám obětí terorismu a usilovat o ochranu jejich důstojnosti a bezpečí.

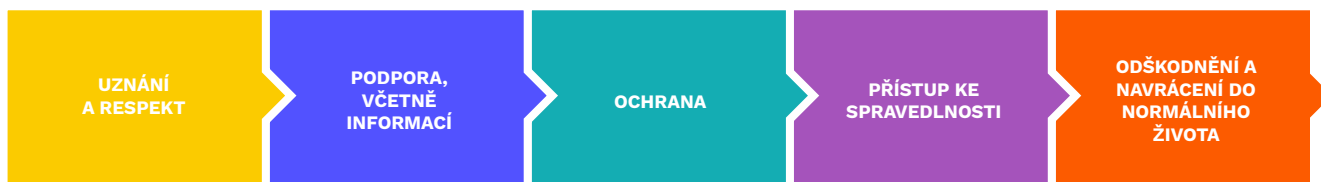
Vrstvy potřeb

Abychom pochopili potřeby obětí terorismu, je důležité si uvědomit, že existují různé vrstvy potřeb. První vrstvu tvoří potřeby všech obětí trestných činů. Druhá vrstva se skládá ze specifických potřeb podle povahy teroristického útoku. Třetí vrstva potřeb závisí na osobních a environmentálních faktorech konkrétní oběti.

Je zásadně důležité poskytnout obětem podporu bezprostředně po teroristickém útoku: přeživší musí být v bezpečí, musí se jim dostat naléhavé lékařské a psychologické pomoci, jídla a pití.

¹ V právních aktech EU body odůvodnění poskytují základní informace a odůvodnění zařazení konkrétních článků do právních aktů.

Nenaléhavé potřeby všech obětí trestných činů se dělí do pěti hlavních kategorií:

Potřeby obětí terorismu

Jakmile je obětí terorismu poskytnuta naléhavá péče, lze vyhodnotit jejich konkrétní potřeby související s výše uvedenými pěti kategoriemi. Tyto potřeby se mohou lišit od potřeb obětí jiných úmyslných trestných činů nebo mohou být intenzivnější:

1. Uznání a respekt: jako oběti terorismu.
2. Podpora: lékařská péče, specializovaná psychologicko-traumatická péče, informace, praktická pomoc, právní pomoc, komunikační (mediální) podpora, vzájemná podpora atd.
3. Ochrana: fyzická ochrana, ochrana před sekundární viktimizací.
4. Přístup ke spravedlnosti: bezpečná účast na trestním řízení.

5. Odškodnění a náhrada: finanční náhrada a pomoc s ohledem na finančními dopady teroristického útoku. Navrácení do normálního života zahrnuje celkové procesy zotavení a restorativní justice.

Individuální potřeby:

Potřeby jednotlivých obětí budou záviset na osobních charakteristikách (předchozí viktimizace nebo stresující životní události); (duševním) zdraví; sociální síti; socioekonomické situaci; přeshraniční situaci a každodenních podnětech způsobujících stres. Tyto potřeby se v průběhu času vyvíjí, a proto reakce na potřeby obětí terorismu vyžaduje individualizovaný přístup zaměřený na oběti.

Další informace:

- Dolci, L. (2018) A Victimless Crime? A Narrative on Victims of Terrorism to build a case for support
- INVICTM (2018) Symposium Report: Supporting Victims of Terrorism
- RAN (2018) Enhancing the resilience of victims after terrorist attacks

1. PRÁVA OBĚTÍ TERORISMU

1.1 OBĚŤ TERORISMU – DEFINICE A DOPAD

Směrnice 2012/29/EU zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu. Běžně se označuje jako směrnice o právech obětí. Směrnice popisuje práva obětí a jejich nejbližších rodinných příslušníků na informace, podporu, ochranu a procesní práva v trestním řízení. Směrnice o právech obětí se zabývá všemi oběťmi veškerých trestných činů, ale věnuje zvláštní pozornost nejzranitelnějším obětem, včetně obětí terorismu. Směrnice o právech obětí je doplněna směrnicí (EU) 2017/541 o boji proti terorismu (běžně označovanou jako směrnice o boji proti terorismu).

DEFINICE PODLE PRÁVA EU Oběť terorismu

Ustanovení 27. bodu odůvodnění směrnice o boji proti terorismu obsahuje definici obětí terorismu, která je v souladu s definicí uvedenou ve směrnici o právech obětí.

Článek 2 směrnice o právech obětí definuje oběť terorismu následovně:

- fyzická osoba, která utrpěla újmu, včetně fyzické, duševní nebo citové újmy nebo hmotné ztráty, pokud k ní došlo přímo z teroristického trestného činu, nebo
- rodinný příslušník osoby, jejíž smrt byla přímo způsobena trestným činem, a který v důsledku smrti této osoby utrpěl újmu.

Rodinní příslušníci přeživších obětí terorismu definovaní v článku 2 mají právo na přístup ke službám podpory pro oběti a ochranným opatřením v souladu se směrnicí o právech obětí.

Pozn: použití slova „oběť“ ne vždy ocení ti, kteří teroristický útok přežili nebo jím byli jinak zasaženi. Navzdory vážnému traumatu se nemusí identifikovat jako oběti, ale mohou se považovat za „přeživší“, kterými ve skutečnosti jsou. Z praktických důvodů však tato příručka tyto osoby identifikuje slovem „oběť“.

Teroristický trestný čin

Článek 3.2 směrnice o boji proti terorismu definuje teroristické trestné činy jako úmyslné činy, které vzhledem ke své povaze nebo kontextu mohou vážně poškodit zemi nebo mezinárodní

organizaci, jsou-li spáchány s cílem a) závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo b) protiprávně přinutit vládu nebo mezinárodní organizaci, aby jednala určitým způsobem, nebo aby se jednání zdržela, nebo c) závažným způsobem destabilizovat či zničit základní politické, ústavní, hospodářské nebo sociální struktury země nebo mezinárodní organizace.

Mezi tyto úmyslné činy patří (čl. 3 odst.1):

- útoky ohrožující lidský život s možným následkem smrti, nebo ohrožující tělesnou integritu člověka;
- únos nebo braní rukojmí;
- způsobení rozsáhlého poškození vládních nebo veřejných zařízení, dopravního systému, infrastruktury včetně informačního systému, veřejného místa nebo soukromého majetku, které může ohrozit lidské životy nebo vyústit ve značné hospodářské ztráty;
- zmocnění se letadla, lodi nebo jiných prostředků veřejné či nákladní dopravy;
- výroba, držení, získání, přeprava, dodání nebo užití výbušnin nebo zbraní, včetně chemických, biologických, radiologických nebo jaderných zbraní;
- vypouštění nebezpečných látek nebo zakládání požárů, vyvolání povodní nebo zavinění výbuchů, jejichž důsledkem je ohrožení lidských životů;
- narušení nebo přerušení dodávek vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje, jehož důsledkem je ohrožení lidských životů;

- neoprávněné zasahování do systémů, které ovlivňuje značný počet informačních systémů nebo způsobuje vážné škody, neoprávněné zasahování do systému nebo údajů spáchané proti informačnímu systému kritické infrastruktury (směrnice 2013/40/EU o útocích na informační systémy).

Nebo výhrůžky spáchaním některého z činů uvedených výše.

DOPAD TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ NA OBĚTI

Všechny oběti veškerých násilných trestných činů nesou následky, pokud jde o fyzické a duševní zdraví, a finanční následky; nicméně zkušenost osob přítomných při teroristickém útoku se liší od zkušenosti obětí jiných násilných činů.

Fyzické následky

Teroristé mají v úmyslu, aby jejich útok způsobil mnoho obětí na životech, jak naznačují zbraně, které používají (střelné zbraně, výbušniny). Proto je úmrtnost při teroristickém útoku relativně vysoká a zranění bývají těžká.

Následky na duševním zdraví

Oběti po teroristickém útoku zažívají strach a úzkost na úrovních, které nemusí přivodit psychologické problémy, ale které mohou mít dopady v oblasti chování, vztahů a financí. U obětí po teroristickém útoku je často diagnostikován posttraumatický stres. Oběti mohou událost opětovně prožívat, mohou mít opakované a nechtěné neodbytné myšlenky, pociťovat nadměrné vzrušení, emoční otupění nebo se mohou vyhýbat podnětům, které jim traumatizující zážitek připomínají.

Finanční následky

Oběti terorismu mohou utrpět těžká zranění, která jsou spojena s (vyšší) pravděpodobností vzniku psychologické poruchy. To znamená, že náklady spojené s viktimizací jsou vyšší (pro oběti, jejich majetek, pojišťovny a/nebo vládu).

Budoucí události

I když je riziko, že danou osobu postihne další teroristický útok, relativně malé, může být vnímáno jako vysoké. V důsledku toho mohou oběti pociťovat nejistotu, zejména pokud trpí posttraumatickou stresovou poruchou (PTSD). Pociťované riziko a přítomnost PTSD přispívají k psychickému poškození způsobenému terorismem.

Rizikové skupiny

Předchozí fyzické nebo psychické trauma, stávající duševní poruchy, nedostatek sociální podpory a nízký socioekonomický status mohou vést k většímu psychickému dopadu na oběti. Děti a menšinové skupiny se potýkají s vyšším rizikem vzniku psychologických problémů. Děti jsou ohroženy, jsou-li příliš malé na to, aby mohly vyjádřit své příznaky slovně nebo když je omezena schopnost rodičů poskytovat jim podporu. Menšinové skupiny jsou vystaveny vyššímu riziku, mají-li nízkou zdravotní gramotnost nebo když v minulosti zažily podobné trauma.

Ztráta a smutek

Náhlá ztráta a násilná smrt milovaného člověka při teroristickém útoku mohou vést ke komplikovaným psychologickým reakcím členů rodiny, které mohou být dále prohloubeny specifikami teroristického útoku: např. tím, že musí identifikovat tělo, které bylo těžce poškozeno.

Further reading:

- Letschert, R.M., Staiger, I., Pemberton, A. (2010) Assisting victims of terrorism: towards a European standard of justice
- Damiani, C., Victime et traumatisme, in Tigrane Tovmassian, L., & Bentata, H. (2013) Le traumatisme dans tous ses éclats, p. 61-70

1.2 PRÁVA OBĚTÍ NA PŘÍSTUP K INFORMACÍM

PŘIZNANÁ PRÁVA

Směrnice o právech obětí poskytuje obětem právo na informace od prvního kontaktu s příslušným orgánem (článek 4). To se týká informací o: dostupné podpoře; ochraně, včetně ochranných opatření; právním poradenství, právní pomoci a všech ostatních typech poradenství; odškodnění; tlumočení a překladu; způsobu, jakým kontaktovat osoby, které se případem zabývají a komunikují o něm.

Článek 3 téže směrnice zaručuje oběti právo rozumět a být chápán. Členské státy musí zajistit, aby veškerá komunikace s oběťmi probíhala srozumitelně a přístupně, a to ústní, písemnou nebo jinou vhodnou formou. Komunikace by měla zohledňovat osobní vlastnosti obětí, včetně zdravotního postižení nebo konkrétních jazykových potřeb.

V čl. 24 odst. 3 písm. b) směrnice o boji proti terorismu se uvádí, že podpora nabízená obětem by měla zahrnovat poskytování rad a informací o relevantních právních, praktických nebo finančních záležitostech. To zahrnuje výkon práva na informace o obětech terorismu, které mají bydliště v jiném členském státě, než ve kterém byl spáchán teroristický trestný čin (článek 26).

Členské státy by měly zajistit komplexní reakci na zvláštní potřeby obětí terorismu (29. bod odůvodnění směrnice o boji proti terorismu). Za tímto účelem mohou členské státy vytvořit zvláštní, průběžně aktualizované internetové

stránky obsahující veškeré relevantní informace a dále středisko pro podporu obětí a jejich rodinných příslušníků v případě mimořádných událostí, které bude poskytovat psychologickou první pomoc a emocionální podporu.

Článek 6 směrnice o právech obětí dává obětem právo na informace o:

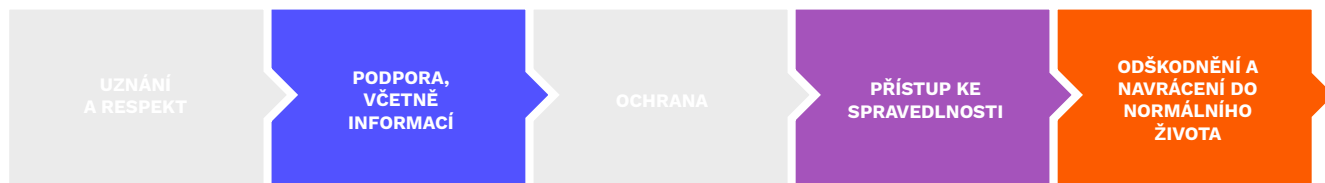
- rozhodnutí nepokračovat ve vyšetřování či jej zastavit nebo zastavit trestní stíhání pachatele (čl. 6 odst. 1 písm. a));
- konečném rozsudku soudu (čl. 6 odst. 2. písm. a)).

Výše uvedené informace by měly zahrnovat odůvodnění nebo stručné shrnutí důvodů pro rozhodnutí, s výjimkou případu rozhodnutí poroty nebo rozhodnutí, jehož důvody jsou důvěrné.

- době a místě konání soudního řízení a povaze obvinění vznesených proti pachateli (čl. 6 odst. 1 písm. b));
- způsobu, jak dostávat aktuální informace o stavu trestního řízení (čl. 6 odst. 2. písm. b)).

Příslušné orgány jsou vázány vůlí obětí, pokud jde o to, zda chtějí, či nechtějí dostávat informace, pokud tyto informace nemusí být poskytnuty z důvodu práva oběti aktivně se účastnit trestního řízení. Členské státy umožní oběti kdykoliv změnit její vůli a tuto skutečnost zohlední (čl. 6. odst. 4).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

V praxi je zásadní, aby obětem terorismu byly vždy poskytovány informace. Informace oběti uklidňují, umožňují jim porozumět a činit rozhodnutí a pomáhají při jejich zotavení. Poskytování přiměřených a včasných informací o teroristickém útoku a jeho následcích je pro oběti a jejich rodinné příslušníky důležité.

Při poskytování přesných informací po útoku hrají státní orgány klíčovou roli. Informace ze strany vlády jsou účinnější, pokud jsou koordinovány se zástupci občanské společnosti, mediálními společnostmi, sociálními médii atd.

Informace lze rozdělit na:

1. práva a služby, opatření a očekávání – jak to vyžadují předpisy EU;
2. věcné a tematické informace o útoku, aktuální situaci a stavu blízkých osob;
3. řešení útoku (včetně ujištění a psycho-edukace o běžných reakcích a praktických návrzích na podporu zdravého chování).

Článek 3 směrnice o právech obětí vyžaduje, aby informace byly srozumitelné. V zájmu tohoto požadavku by informace měly být k dispozici v různých formátech. Volba média pro distribuci informací by měla být prováděna opatrně, zejména s ohledem na potenciálně zranitelné skupiny, jako jsou starší lidé a děti.

Důvěryhodné zdroje

Informace by měly být jasné a spolehlivé a měly by být poskytovány důvěryhodnými zdroji.

Směrnice o boji proti terorismu ve 29. bodě odůvodnění doporučuje, aby vnitrostátní orgány zřídily internetové stránky, které mohou být doplněny o linky pomoci, oficiální twitterové účty (policie, starosta, město atd.). Střednědobé až dlouhodobé informace budou pokrývat více témat, od právních záležitostí až po praktické rady, jak se posunout dál. Informace o právech a službách je nutné často opakovat a zpřístupnit v různých formátech, protože potřeby obětí a reakce na informace se časem mění. Informace pro oběti lze sdílet také prostřednictvím speciálně určených kanálů: setkání obyvatel, uzavřená setkání pro přeživší, poštovní zásilky, brožury, internetové stránky nebo uzavřená fóra.

Informační střediska

Doporučuje se, aby obětem terorismu bylo poskytnuto centralizované, jednotné kontaktní místo, které koordinuje práci všech osob zapojených do podpory a ochrany obětí. Specializované internetové stránky, které poskytují všechny relevantní informace, navíc mohou fungovat jako jednotné kontaktní místo (nebo jimi mohou být podporovány), tedy jako centrum, ve kterém je poskytována celá řada služeb (např. psychosociální, právní, lékařské a finanční) bezprostředně po útoku. Ve Francii a Španělsku jsou tyto internetové stránky trvale k dispozici, přičemž Belgie má internetové stránky pro občany, kteří jsou oběťmi teroristického útoku v zahraničí.

Bezprostředně po rozsáhlém teroristickém útoku se v blízkosti místa incidentu nebo na jiných podobných místech mohou shromáždit rodinní příslušníci ve snaze získat informace o svých blízkých, kteří mohli být útokem zasaženi. Přijímací centra pro rodinu a přátele

a call centra, určená ke shromažďování a poskytování informací a zřízená bezprostředně po teroristickém útoku, byla v pomoci těm, kteří čekají na zprávy, velmi účinná.

Ve Francii vytvořila meziresortní delegace pro podporu obětí (DIAV) na internetu jednotné kontaktní místo pro všechny informace vyžadované oběťmi terorismu, zejména o opatřeních, která je třeba podniknout po teroristickém útoku. Obětem se doporučuje, aby vyplnily online formulář se svými osobními údaji a podpůrnou dokumentací, což usnadní jejich žádost o odškodnění a náhradu nákladů. Tato informace byla pro cizince, kteří byli účastníky teroristických útoků ve Francii, přeložena do angličtiny a španělštiny. DIAV má v úmyslu spustit internetového informačního průvodce pro francouzské občany, kteří se stanou oběťmi teroristického útoku v zahraničí.

Ve Španělsku dostávají oběti terorismu informace a pomoc prostřednictvím Generálního ředitelství Ministerstva vnitra pro podporu obětí terorismu. Toto správní oddělení, které funguje jako jednotné kontaktní místo služeb, se zaměřuje výhradně na oběti terorismu a

poskytuje osobní a komplexní pomoc obětem a jejich rodinám v oblasti odškodnění a další příslušné pomoci. Národní nejvyšší soud pro informace a podporu obětem terorismu, který spadá pod Ministerstvo spravedlnosti, navíc poskytuje obětem rady ohledně stavu trestního řízení a nabízí jim pomoc během soudního řízení (včetně emocionální a terapeutické podpory, je-li to nutné).

V Německu se v případě teroristického útoku na internetových stránkách spolkového vládního komisaře zobrazí specializovaná internetová „temná stránka“ s informacemi týkajícími se obětí konkrétního útoku. Tato specializovaná internetová stránka je v současné době k dispozici pouze v němčině, ale v budoucnu bude k dispozici také v angličtině.

Další informace:

- Délégation Interministérielle à l'Aide aux Victimes (2020)
Rapport d'activité 2018-2019
- 🌐 Vous êtes victime de terrorisme
- 🌐 Help after a terrorist attack (available in 9 languages)
- 🌐 Německo: online umístění „temné stránky“
- 🌐 Víctimas de terrorismo
- 🌐 Úřad Nejvyššího soudu pro informace a podporu obětem terorismu ve Španělsku – Ministerstvo spravedlnosti
- 🌐 Guide pour les victimes belges d'une attaque terroriste à l'étranger (NL/FR)
- 🌐 Postál e-Justice:Práva obětí trestných činů v trestním řízení – Španělsko

1.3 PRÁVA OBĚTÍ NA PŘÍSTUP K PODPŮRNÝM SLUŽBÁM

PŘIZNANÁ PRÁVA

Článek 8 směrnice o právech obětí přiznává právo na přístup ke službám podpory pro oběti. Ustanovení čl. 8 odst. 1 vyžaduje, aby členské státy zajistily, aby oběti měly v souladu se svými potřebami přístup k důvěrným službám podpory pro oběti. Tyto služby by měly být bezplatné a měly by jednat v zájmu obětí před trestním řízením, během něj a po přiměřenou dobu po něm. Rodinní příslušníci mají také přístup ke službám podpory pro oběti podle svých potřeb a závažnosti újmy, kterou utrpěli následkem trestného činu spáchaného na oběti. Ustanovení čl. 8 odst. 3 stanoví, že toto právo se vztahuje také na služby odborné pomoci. Služby obecné a odborné podpory pro oběti mohou být zřízeny jako veřejné či nevládní organizace a mohou být organizovány na profesionálním nebo dobrovolném základě (čl. 8 odst. 4).

Členské státy usnadní zprostředkování služeb podpory pro oběti příslušným orgánem, u kterého bylo podáno trestní oznámení, a jinými příslušnými subjekty (čl. 8 odst. 2).

Ustanovení čl. 9 odst. 1 směrnice o právech obětí stanoví, že podpůrné služby by měly poskytovat minimálně:

- a. informace, poradenství a podporu týkající se práv obětí, včetně přístupu k vnitrostátním systémům odškodňování za újmu utrpěnou v důsledku trestného činu, a jejich postavení v trestním řízení, včetně přípravy na soudní jednání;
- b. informace o všech příslušných existujících službách odborné podpory nebo přímý kontakt na ně;
- c. emoční a případně psychologickou podporu;
- d. poradenství týkající se finančních a praktických záležitostí vyplývajících z trestného činu;
- e. není-li poskytováno jinými veřejnými či soukromými službami, poradenství

ohledně předcházení rizikům sekundární a opakované viktimizace, zastrašování a odvety.

Vedle směrnice o právech obětí na zvláštní potřeby obětí terorismu přímo reaguje směrnice o boji proti terorismu. Podle článku 24 směrnice o boji proti terorismu by podpůrné služby zaměřené na zvláštní potřeby obětí terorismu měly být zřízeny podle směrnice o právech obětí a měly by být dostupné bezprostředně po teroristickém útoku a tak dlouho, jak bude zapotřebí. Tyto služby jsou poskytovány nad rámec služeb obecné podpory pro oběti nebo jako jejich součást, přičemž služby obecné podpory se v takovém případě mohou obracet na již existující subjekty, které poskytují odbornou podporu (čl. 24 odst. 2).

Služby podpory jsou schopny poskytovat pomoc a podporu obětem terorismu v souladu s jejich zvláštními potřebami. Služby jsou důvěrné, bezplatné a snadno dostupné pro všechny oběti terorismu. Měly by zahrnovat (čl. 24 odst. 3):

- a. emocionální a psychologickou podporu, podporu a poradenství v případě traumatu;
- b. poskytování poradenství a informací o veškerých příslušných právních, praktických nebo finančních záležitostech, včetně usnadnění výkonu práva obětí na přístup k informacím;
- c. pomoc při uplatňování nároků na odškodnění obětí terorismu, které stanoví vnitrostátní právo dotčeného členského státu.

V 29. bodě odůvodnění směrnice o boji proti terorismu je vysvětleno, že služby podpory by měly zohlednit skutečnost, že zvláštní potřeby obětí terorismu se mohou v průběhu času měnit. V tomto ohledu by členské státy měly zajistit, aby se služby podpory v první řadě zaměřovaly přinejmenším na emocionální a psychologické potřeby nejzranitelnějších obětí terorismu a aby všechny oběti terorismu informovaly o dostupnosti další emocionální a psychologické podpory včetně podpory a poradenství při traumatech.

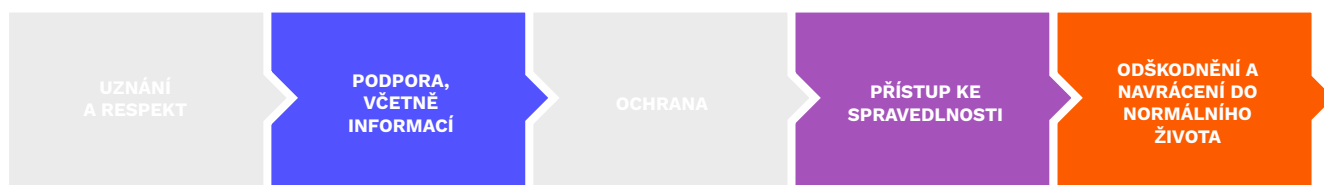
Článek 24 směrnice o boji proti terorismu dále požaduje, aby členské státy zajistily:

- zavedení příslušných mechanismů nebo protokolů umožňujících aktivovat služby podpory obětem terorismu v rámci své vnitrostátní krizové infrastruktury (čl. 24 odst. 4);
- poskytnutí dostatečné lékařská péče obětem, a to bezprostředně po teroristickém útoku a následně tak dlouho, jak bude zapotřebí (čl. 24 odst. 5);
- přístup obětí terorismu k právní pomoci v souladu s článkem 13 směrnice o právech

obětí, pokud mají postavení strany v trestním řízení (čl. 24 odst. 6);

- aby závažnost a okolnosti trestného činu byly řádně zohledněny při určení podmínek a procesních pravidel, které upravují přístup obětí terorismu k právní pomoci v souladu s vnitrostátním právem (čl. 24 odst. 6).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Změny v průběhu času

Protože každá oběť podstoupí jiný proces zotavení, potřeby obětí se časem mění a těmto změnám je třeba přizpůsobit poskytovanou pomoc a podporu.

Oběti, zejména pokud se po teroristickém útoku musí potýkat s vážnými (duševními) zdravotními problémy, budou čelit obtížím při vstřebávání informací. Informace o pomoci a podpoře (a organizacích, které je poskytují) budou účinnější, pokud budou poskytovány při různých příležitostech. V ideálním případě budou ti, kteří nabízejí pomoc, aktivní, pokud jde o: pravidelné oslovování obětí, hledání způsobů a příležitostí, jak se s nimi spojit. Oběti potřebují informace o dostupných službách, ale neměly by být k jejich využívání nuceny.

Poptávka a nabídka

Sladění nabídky s poptávkou může být náročný úkol: členský stát může být vystaven bezprostředním a rozsáhlým požadavkům na poskytnutí podpory, které vyžadují schopnost služby rychle najít a zavést. Plánování a vytvoření krizové infrastruktury v případě útoku umožní koordinaci se stávajícími poskytovateli podpory.

Přístupnost podpory

Zajištění přístupu obětí k podpoře může být obtížné. Oběti nemusí o dostupných službách vědět, nemusí číst/slyšet doručené zprávy, nemusí si (zatím) uvědomovat, že potřebují pomoc, nebo nemusí být v blízkosti příslušných služeb.

Služby podpory musí být snadno dostupné. Mezi problémy týkající se přístupu patří dostupnost

služeb (otevírací doba a/nebo zeměpisné pokrytí), jazyk (pro oběti z menšinových komunit, jiných zemí nebo osoby s nízkou gramotností) a přístupnost pro osoby se zdravotním postižením, jak je definováno v článku 9 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (jejímiž smluvními stranami jsou EU a všechny členské státy). Pro překonání potencionálních překážek by oběti měly mít možnost využít různé způsoby podpory (např. ty, které jsou poskytovány osobně, přes internet, linky pomoci).

Snižování složitosti

Po teroristickém útoku se oběti ocitají v chaotickém prostředí plném otázek a nejsou schopné zvládnout ani základní každodenní činnosti. Současně se na ně obrací mnoho organizací a očekává se, že vyřídí řadu administrativních formalit. S cílem minimalizovat jejich zátěž a pomoci obětem vyrovnat se se složitými problémy, je důležité dostupnou pomoc strategicky zorganizovat.

Navigátoři obětí

Přiřazení „navigátora obětí“ může obětem pomoci omezit chaos. Navigátor jménem oběti kontaktuje organizace, které se snaží podporu poskytnout, a odpoví na jejich otázky. Spolupráce s jedním navigátorem pomáhá budovat důvěru, omezuje nutnost, aby oběti své příběhy znovu opakovaly, a snižuje rizika sekundární viktimizace.

Navigátor obětí může řídit komunikaci mezi oběťmi a úřady, pomáhat překlenout mezery v

informovanosti, včetně informování přeživších o jejich právech a možnostech, a pomáhá jim získat přístup k podpoře. Navigátoři obětí mohou být obzvláště nápomocni v případě těžko dostupných komunit nebo osob, pro které jsou technologie náročné, jako jsou starší a velmi mladí lidé, nebo v případě lidí, kteří mají potíže se sdělováním pocitů. Navigátoři obětí pomáhají získat přístup ke službám osobám se zrakovým, fyzickým nebo mentálním postižením.

Centra pomoci obětem

Po rozsáhlých teroristických útocích je přínosné zřídit centrum pomoci obětem: jednotné kontaktní místo, kde mohou oběti získat informace a podporu.

Ve Francii se ve fázi okamžité reakce aktivuje centrum Cellule Interministérielle d'Information du Public et d'Aide aux victimes (C2IPAV nebo infopublic), pokud útok zasáhl velký počet lidí. Centrum Infopublic nabízí podporu obětem a jejich rodinným příslušníkům bezprostředně po teroristickém útoku. Centrum Infopublic úzce spolupracuje s místními úřady a místními organizacemi na podporu obětí při zřízení rodinného přijímacího střediska, kde jsou registrovány oběti a rodinní příslušníci a podle potřeby dostávají informace a pomoc od sociálních pracovníků, právníků a traumatologických psychologů. Z dlouhodobého hlediska převezme koordinaci podpory obětí úřad sídlící na francouzském Ministerstvu spravedlnosti, Bureau d'aide aux victimes (BAVPA nebo Úřad pro podporu obětí).

Ústřední kontaktní místo ve vládě

V Německu působí spolkový vládní komisař pro oběti a pozůstalé teroristických trestných činů spáchaných na vnitrostátním území jako ústřední kontaktní místo pro všechny osoby, kterých se teroristický útok týká. To zahrnuje rodiny pozůstalých, osoby, které byly při útoku zraněny (fyzicky nebo psychicky), a očitě svědky.

Spolkový vládní komisař po útoku aktivně kontaktuje oběti a nabízí podporu. Odkazuje oběti na prostředky finanční, psychologické a praktické podpory a hledá řešení šitá na míru potřebám jednotlivých obětí. Spolkový vládní komisař je k dispozici nejen po teroristickém útoku, ale také ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. Může například nabídnout podporu v trestním řízení, nebo může oběti nasměrovat k příslušným mechanismům finanční nebo psychologické pomoci.

Další informace:

- Juen, B. et. al (2016) The comprehensive guideline on mental health and psychosocial support (MHPSS) in disaster settings
- VSE (2018) Behind the Scenes: Family Reception Centre set up for the Victims of the Strasbourg Christmas Market Shooting

1.4 PRÁVA OBĚTÍ NA PŘÍSTUP KE SPRAVEDLNOSTI – PROCESNÍ PRÁVA

PŘIZNANÁ PRÁVA

Podle směrnice o právech obětí se oběti terorismu mohou spolehnout na soubor procesních práv zajišťujících přístup každé oběti ke spravedlnosti. Tato práva zahrnují: právo být vyslechnut (článek 10), právo na přístup k právní pomoci (13), právo na náhradu výdajů (článek 14), právo na rozhodnutí o odškodnění od pachatele (článek 16) a práva obětí s bydlištěm v jiném členském státě (článek 17).

Členské státy by měly zajistit, aby oběti byly vyslechnuty a mohly poskytovat důkazy během trestního řízení. Soudní pravidla, podle nichž mohou být oběti vyslechnuty a předkládat důkazy, jsou stanovena vnitrostátními právními předpisy (článek 10 směrnice o právech obětí).

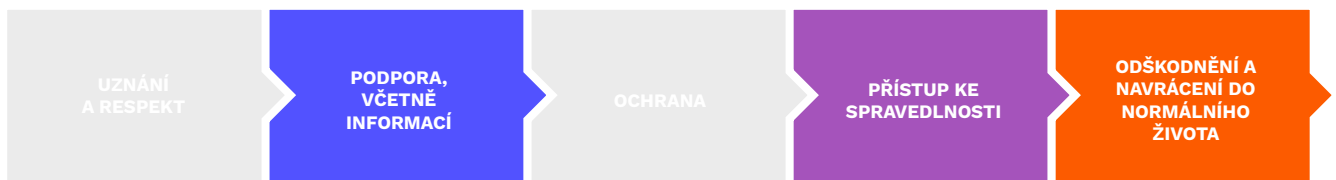
Členské státy zajistí, aby oběti měly přístup k právní pomoci, pokud mají postavení strany v

trestním řízení. Podmínky nebo pravidla umožňující oběti přístup k právní pomoci jsou stanoveny vnitrostátními právními předpisy (článek 13 směrnice o právech obětí).

Toto právo je stanoveno v čl. 24 odst. 6 směrnice o boji proti terorismu, který uvádí, že závažnost a okolnosti trestného činu jsou řádně zohledněny při určení podmínek a procesních pravidel, které upravují přístup obětí terorismu k právní pomoci v souladu s vnitrostátním právem.

Členské státy poskytnou obětem, které se účastní trestního řízení, možnost náhrady výdajů vzniklých v důsledku jejich aktivní účasti v trestním řízení, a to v souladu s jejich postavením v příslušném systému trestního soudnictví. Podmínky nebo procesní pravidla pro náhradu jsou stanoveny vnitrostátními právními předpisy (článek 14 směrnice o právech obětí).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Útoky velkého rozsahu

Trestní řízení a soudní procesy pro útoky velkého rozsahu jsou složité. Je do nich zapojeno velké množství obětí a svědků a všichni by měli mít stejně právo na účast. Je možné, že státy budou muset zavést zvláštní opatření pro usnadnění účasti, která mohou zahrnovat vedení řízení ve větších prostorách, aby byla umožněna účast dotčených osob.

Veřejné vyšetřování

Oběti teroristických útoků, stejně jako ostatní oběti, mají potřebu znát pravdu. Chtějí vědět, co se stalo, jak se to stalo, kdo byl zapojen a proč. Nelze-li zahájit formální trestní řízení, jsou oběti často ponechány bez odpovědí; veřejné šetření

však může sloužit jako alternativní prostředek k zodpovězení otázek obětí a společnosti jako celku. Po teroristických útocích v Bruselu v roce 2016 bylo zahájeno parlamentní vyšetřování okolností, které vedly k útoku, reakce na útok a vývoje radikalizace s cílem vypracovat doporučení na základě získaných zkušeností.

V Německu může spolkový vládní komisař po útoku působit jako prostředník mezi oběťmi a osobami odpovědnými za vyšetřování trestných činů. I když vyšetřování stále probíhá, může komisař například uspořádat schůzku mezi těmito dvěma stranami. Během tohoto setkání mohou oběti klást své otázky přímo těm, kteří vedou vyšetřování.

Další informace:

- UNODC (2015) Good Practices in Supporting Victims of Terrorism within the Criminal Justice Framework
- De Graaf et al. (2013) The Anders Behring Breivik Trial: Performing Justice, Defending Democracy
- BE Inquiry Committee March 2016 Terrorist Attacks (EN/NL/FR)
- Beck, K. (2017) Abschlussbericht des Bundesbeauftragten für die Opfer und Hinterbliebenen des Terroranschlags auf dem Breitscheidplatz
- Portál e-Justice – práva obětí trestných činů v trestním řízení

1.5 PRÁVA OBĚTÍ NA OCHRANU

PŘIZNANÁ PRÁVA

Členské státy zajistí dostupnost opatření na ochranu obětí terorismu a jejich rodinných příslušníků v souladu se směrnicí o právech obětí. Při určování, zda a v jaké míře by uvedené osoby měly požívat ochranných opatření po dobu trestního řízení, musí být zvláštní pozornost věnována riziku zastrašování a odvety a potřebě chránit důstojnost a fyzickou integritu obětí terorismu, a to i v průběhu výslechů a výpovědí svědků (článek 25 směrnice o boji proti terorismu).

Článek 18 směrnice o právech obětí podrobněji popisuje právo na ochranu: Členské státy zajistí, aby byla k dispozici opatření na ochranu obětí a jejich rodinných příslušníků před:

- sekundární a opakovanou viktimizací;
- zastrašováním a odvetou;
- rizikem citové nebo psychické újmy;

a na ochranu důstojnosti oběti v průběhu výslechu a podávání svědecké výpovědi.

Členské státy dále zajistí, aby příslušné orgány mohly během trestního řízení učinit vhodná opatření na ochranu soukromí, včetně osobní charakteristiky a pověsti obětí a jejich rodinných příslušníků (článek 21 směrnice o právech obětí).

Ustanovení čl.19 odst. 1 této směrnice vyžaduje, aby členské státy zavedly nezbytné podmínky, které umožní zamezení kontaktu mezi oběťmi, a v nezbytných případech též jejich rodinnými příslušníky, a pachatelem v prostorách, kde trestní řízení probíhá (ledaže trestní řízení takový kontakt vyžaduje).

Právo obětí na ochranu při vyšetřování trestného činu je uvedeno v článku 20 směrnice o právech obětí. Členské státy zajistí, aby během vyšetřování trestných činů:

- a. byly výslechy vedeny bez zbytečného prodlení;
- b. byl počet výslechů obětí omezen na minimum a aby tyto výslechy byly prováděny pouze tehdy, pokud je to naprosto nezbytné pro účely vyšetřování trestného činu;
- c. oběti mohl doprovázet jejich právní zástupce a osoba podle jejich výběru, pokud nebylo přijato odůvodněné rozhodnutí v opačném smyslu;
- d. lékařské prohlídky byly omezeny na minimum a byly prováděny, pouze pokud je to naprosto nezbytné pro účely trestního řízení.

Potřeby zvláštní ochrany by měly být určeny individuálním posouzením obětí (článek 22 směrnice o právech obětí). Včasné a individuální posouzení by mělo určit, zda a v jaké míře by oběť měla prospěch ze zvláštních opatření během trestního řízení, jak stanoví články 23 a 24 směrnice, v důsledku její zvláštní zranitelnosti vůči sekundární a opakované viktimizaci, zastrašováním a odvetě.

Toto individuální posouzení zohlední (čl. 22 odst. 2):

- a. osobní charakteristiku oběti;
- b. druh či povahu trestného činu a
- c. okolnosti trestného činu.

V rámci individuálního posouzení je zvláštní pozornost věnována obětem terorismu (čl. 22 odst. 3).

Následující opatření mají být k dispozici obětem se zvláštními potřebami ochrany během vyšetřování trestných činů (čl. 23 odst. 2):

- a. oběť může vypovídat v prostorách pro tento účel upravených či přizpůsobených;
- b. oběť může vypovídat před odborníky vyškolenými k tomuto účelu nebo s jejich

pomocí;

- c. výpovědi oběti se provádějí před stejnými osobami, ledaže to odporuje řádnému výkonu spravedlnosti.

Následující opatření mají být k dispozici obětem se zvláštními potřebami ochrany během soudního řízení (čl. 23 odst. 3):

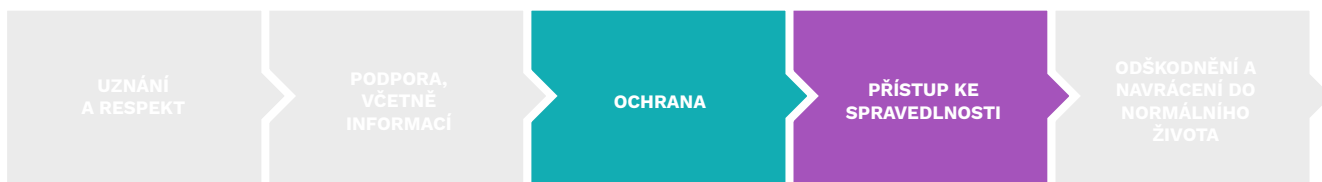
- a. opatření na zamezení vizuálního kontaktu mezi oběťmi a pachateli, a to i během předkládání důkazů, za použití vhodných prostředků, včetně komunikační technologie;
- b. opatření k zajištění toho, aby oběť mohla být vyslýchána ze soudní síně, aniž by byla přítomna, především s využitím vhodné komunikační technologie;
- c. opatření k zamezení zbytečných otázek týkajících se soukromého života oběti, neex-

istuje-li souvislost s trestným činem, a

- d. opatření, jež umožňují jednání s vyloučením veřejnosti.

Ochrana před sekundární viktimizací a ochrana soukromí obětí terorismu jsou podrobněji popsány v oddílech 1.6 a 1.7. Ochrana dětských obětí je popsána v oddíle 2.2.

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOU- VISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

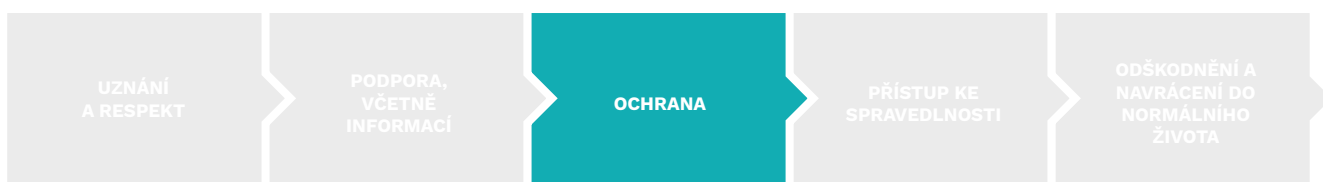
1.6 PRÁVA OBĚTÍ NA OCHRANU: SEKUNDÁRNÍ VIKTIMIZACE

PŘIZNANÁ PRÁVA

Sekundární viktimizací se zabývá řada článků ve směrnici o právech obětí.

Pomoc poskytovaná službami podpory pro oběti by měla zahrnovat poradenství ohledně předcházení rizikům sekundární viktimizace (není-li poskytováno jinými veřejnými či soukromými službami) (čl. 9 odst.1 písm. e)). Aniž jsou dotčena práva obhajoby, členské státy zajistí, aby byla k dispozici opatření na ochranu obětí a jejich rodinných příslušníků před sekundární viktimizací (článek 18). Individuální posouzení obětí popsané v článku 22 by mělo být použito k určení (mimo jiné) toho, zda by pro ně byla během trestního řízení prospěšná zvláštní opatření s ohledem na jejich zvláštní zranitelnosti vůči sekundární viktimizaci.

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOU- VISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Teroristické útoky vedou k úmrtím, fyzickým a psychickým zraněním nebo hmotným škodám, které mají dopad na zúčastněné. Tomu se říká primární viktimizace: jedná se o přímé důsledky násilného činu. Pokud je obětí po útoku poskytnuta chabá nebo nedostatečná pomoc ze strany zaměstnanců a institucí odpovědných za péči o ně (veřejné orgány, záchranáři, státní bezpečnostní složky, sociální pracovníci, právníci), může to

jejich utrpení prohloubit. Tento jev je znám jako sekundární viktimizace, reviktimizace nebo dvojitá viktimizace.

Příčiny

Účinek, který útok na oběti má, je možné mnoha způsoby zesílit:

- opakováním prohlášení při policejních výsleších;
- nedostatkem informací;
- tím, že se vládní, policejní nebo nemocniční zaměstnanci zabývají pouze bezprostředními událostmi, aniž by se věnovali šoku, ve kterém se oběti nacházejí;
- odborníky zpochybňujícími důvěryhodnost nebo duševní zdraví obětí;
- průtahy v soudních řízeních, konfrontací s teroristy v soudní síni, nutnosti veřejně a podrobně líčit své traumatizující zkušenosti;
- vystavení médiím;
- nedostatkem podpory na pracovišti, ve škole, na univerzitě.

Jednotlivci, postupy, infrastruktura

Sekundární viktimizace může být způsobena tím, jak se jednotlivci chovají k obětem nebo jak s nimi zacházejí, nebo může vyplývat z postupů a infrastruktur, s nimiž oběti přijdou do styku. Podpůrné systémy mohou těmto negativním důsledkům předcházet a zmírňovat je; protože však samotné systémy mohou způsobit sekundární viktimizaci, je třeba je změnit a tento důsledek omezit nebo odstranit. Aby se zabránilo sekundární viktimizaci při přímém střetnutí, mohou být například výpovědi za určitých okolností – kupříkladu při výslechu dětí – zaznamenány na video a přijaty jako důkaz.

Neexistence odezvy

Sekundární viktimizace může být způsobena také neexistencí odezvy ze strany institucí (nebo nedostatečnou odezvou z jejich strany) na teroristický útok. Neexistence odezvy ze strany institucí může zhoršit psychologické poškození obětí nebo prodloužit jeho účinky. Může zesílit pocit osamělosti obětí a jejich rodin a prohloubit pocit nedůvěry vůči společnosti (včetně institucí). Může to dokonce vést k odmítnutí možné – oprávněné – pomoci nebo ke zvýšení jejich sociální izolace a ponížení.

Základní tipy

Všichni odborníci, kteří jsou v kontaktu s oběťmi, by se měli zamyslet nad následujícími základními tipy:

- Uvědomte si, že negativní zkušenosti mají vážné důsledky, pokud jde o zdraví a chování obětí terorismu, a je vhodné vědět, jak jim pomoci zotavit se.
- Rozpoznejte známky a příznaky traumatu u obětí a jejich rodin.
- Poskytněte odezvu (zásady, postupy a činnosti), která plně zohlední veškeré znalosti traumatických zážitků, a pokuste se aktivně vyhnout reviktimizaci.

Sekundární viktimizaci lze odvrátit poskytnutím školení všem odborníkům.

Sekundární traumatizace

Sekundární viktimizace se od sekundární traumatizace liší. K sekundární traumatizaci může dojít, když je jedinec vystaven lidem, kteří byli sami traumatizováni, nebo znepokojivým popisům traumatických událostí přežívší osoby.

Další informace:

- Vicente Colomina, Aída de (2019) Victims of Terrorism Quality Assistance Guide

1.7 PRÁVA OBĚTI NA OCHRANU: SOUKROMÍ

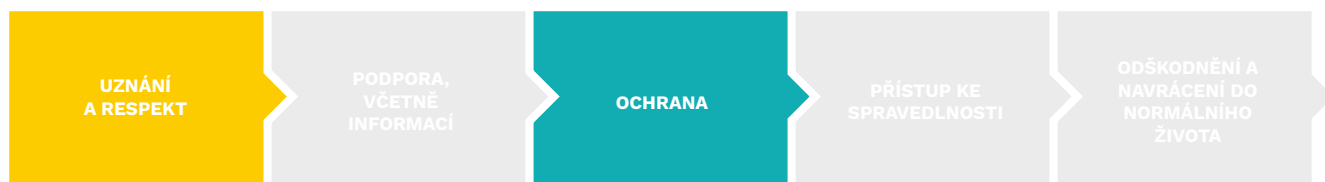
PŘIZNANÁ PRÁVA

Oběti terorismu mají právo na ochranu svého soukromí.

Členské státy zajistí, aby příslušné orgány během trestního řízení mohly přijmout vhodná opatření na ochranu soukromí, včetně osobních charakteristik a pověsti obětí a jejich rodinných příslušníků (čl. 21 odst. 1 směrnice o právech obětí).

V zájmu ochrany soukromí, osobní nedotknutelnosti a osobních údajů obětí vybízejí členské státy sdělovací prostředky, aby učinily samoregulační opatření, přičemž ctí svobodu projevu a informací a svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků (čl. 21. odst. 2).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOU- VISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Vláda a média

I když se vlády mohou shodnout na tom, že (sociální) média se svými různými rolami mohou být v době krize strategickým zdrojem, najít správný tón při komunikaci s médii je obtížné. Vládní úředníci se musí usilovně snažit komunikovat s médii, aby jejich vyjádření byla spolehlivá a důvěryhodná, aby zabránili šíření nepravdivých informací a přispěli k uznání osob zasažených teroristickými útoky.

Za účelem lepšího zvládnutí komunikace mohou

státní orgány po teroristickém útoku k médiím přistoupit proaktivně. Aby bylo možno tento vztah co nejlépe využít, měly by být definovány komunikační rámce, připraveny klíčové zprávy a koordinováno načasování tiskových zpráv.

Musí existovat rovnováha mezi respektováním soukromí a potřeb obětí a jejich příbuzných a informováním veřejnosti prostřednictvím mediálních kanálů. Informace z vládních zdrojů musí respektovat důstojnost a bezpečnost obětí, zejména dětí. Je třeba se vyhnout sekundární viktimizaci. Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu by obětem a příbuzným měly být před zveřejněním formální zprávy v médiích zpřístupněny personalizované informace.

Sociální média, občanští novináři, bloggeři a vloggeři se stali důležitou součástí mediálního prostředí, což ale neznamená, že automaticky dodržují pravidla a zásady, které si tradiční média v průběhu let vytvořila. Je možné, že vlády se budou muset zamyslet nad tím, jak podpořit samoregulaci těchto nových prvků v mediálním prostředí – např. pokud jde o sdílení obrazů obětí nebo probíhající operace.

Oběti a média

I když vystupování v médiích může být pro oběti posilující a pro širokou veřejnost užitečné, přílišná pozornost médií může narušit soukromí a negativně ovlivnit život zobrazovaných osob, a to i v budoucnu. Novináři nebo jiné osoby, které použijí záběry ze zpráv, mohou informace zkreslit nebo s nimi manipulovat. Oběti by měly mít k dispozici pokyny pro komunikaci s médii, pokud takové pokyny existují a pokud se jimi novináři a redaktoři řídí.

Se všemi oběťmi by měla média zacházet důstojně a s respektem a v přístupu k obětem dodržovat zásadu „neškodit“. Před rozhovorem musí být získán informovaný souhlas obětí, které mají právo odmítnout, aby s nimi byl veden rozhovor, aby byly natáčeny nebo aby

byly zveřejněny záznamy, na kterých je lze jasně identifikovat. Fotografové a kameramani nesmí narušovat soukromí obětí a znovu je traumatizovat.

Organizace na podporu obětí mohou obětem pomoci s přípravou na rozhovory, a to buď bezprostředně po útoku, nebo v pozdější době. Podpůrný personál by měl zajistit, aby byla zachována práva obětí na soukromí a aby každá zpráva přispívala k uznání obětí a jejich potřeb.

Oběti a sociální média

Kanály sociálních médií nabízejí přímé spojení s jinými osobami v reálném čase. Oběti mohou využívat sociální média ke sdílení svých zkušeností po teroristickém útoku. Takové příběhy mohou pomoci obětem, aby se vypořádaly se svými emocemi, jednáním a dopadem traumatu na jejich životy. Po útoku na ostrově Utøya všichni postižení využili pamětní zdi na sociálních médiích k uctění památky a vzpomínce na zesnulé. Zprávy o jednotě a podpoře ze strany vlády, institucí a komunit sdílené na sociálních médiích mohou dále podpořit zotavení obětí po útoku.

Je třeba zdůraznit také nevýhodu sociálních médií: lze je použít k „anonymnímu“ šíření nenávisti, rasistických komentářů a podobně, přičemž ne všechny fotografie, příběhy, videa a teorie o útoku šířící se v sociálních médiích jsou spolehlivé. Vystavení takovému obsahu může bránit zotavení obětí. A konečně, použití živých přenosů na sociálních médiích může zasažené osoby dostat do centra pozornosti, přičemž k tomu někdy může (neúmyslně) dojít nedůstojným způsobem.

Před sociálními médii nelze oběti zcela chránit. Zvyšování povědomí organizací na podporu obětí a dalších může obětem umožnit informovaně se rozhodovat o tom, nakolik, jak a kdy se vystavit online komunikaci o útoku a zapojit se do ní.

Další informace:

- IPSO - Guidance for journalists and editors
- RAN (2018) Delivering Effective Testimonials (EN)
- RAN (2018) Checklist Shaping Your Testimonial (EN)
- Frey (2018) Victims' Use of Social Media during and after the Utøya Terror Attack: Fear, Resilience, Sorrow and Solidarity
- 🌐 France24 (2015) Comment vérifier les images des réseaux sociaux?
- UNESCO (2017) Terrorism and the Media: A handbook for journalists

1.8 PRÁVA OBĚTÍ V SOUVISLOSTI S PŘÍSTUPEM K ODŠKODNĚNÍ

PŘIZNANÁ PRÁVA

Ustanovení čl. 12 odst.1 směrnice o odškodnění vyžaduje, aby pravidla týkající se přístupu k odškodnění v přeshraničních situacích fungovala na základě systémů členských států pro odškodnění obětí násilných úmyslných trestných činů spáchaných na jejich příslušných územích. Podle čl. 12 odst. 2 všechny členské státy zajistí, aby jejich vnitrostátní předpisy zajistily existenci systému odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů spáchaných na jejich území, který zaručuje spravedlivé a přiměřené odškodnění obětí.

Členské státy zajistí, aby obětem byly po jejich prvním kontaktu s příslušným orgánem bez zbytečného odkladu poskytnuty informace o tom, jak a za jakých podmínek mají přístup k odškodnění (čl. 4 odst. 1 písm. e) směrnice o právech obětí). Služby podpory pro oběti poskytují informace, poradenství a podporu včetně přístupu k vnitrostátním systémům odškodňování za újmu utrpěnou v důsledku trestného činu (čl. 9 odst.1 písm. a).

Podpůrné služby dostupné pro oběti terorismu by měly zahrnovat důvěrnou, bezplatnou a snadno dostupnou pomoc při uplatňování nároků

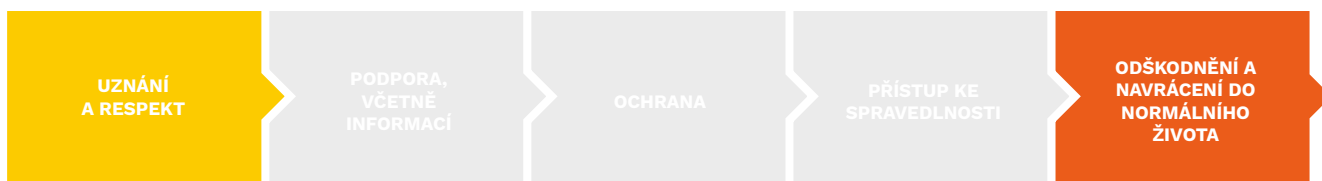
týkajících se odškodnění obětí terorismu, která je dostupná podle vnitrostátního práva dotyčného členského státu (čl. 24 odst. 3 směrnice o boji proti terorismu).

Členské státy zajistí, aby oběti terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je členský stát, v němž byl teroristický čin spáchán, měly přístup k informacím o programech odškodnění v členském státě, v němž byl daný teroristický trestný čin spáchán. Přijmou vhodná opatření k zajištění účinného přístupu obětí terorismu k uvedeným informacím (čl. 26 odst.1).

Ustanovení 28. bodu odůvodnění směrnice o boji proti terorismu vysvětluje, že poskytnutím pomoci s žádostmi o odškodnění není dotčena pomoc, již obětem terorismu poskytují asistenční orgány v souladu se směrnicí o odškodnění, a obě se navzájem doplňují. Uvedenou pomocí nejsou dotčena vnitrostátní pravidla o právním zastupování pro účely uplatňování nároku na odškodnění, a to i prostřednictvím sjednání právní pomoci, ani žádná jiná relevantní vnitrostátní pravidla týkající se odškodňování.

Článek 16 směrnice o právech obětí stanoví, že oběti mají nárok na vydání rozhodnutí o odškodnění ze strany pachatele v průběhu trestního řízení.

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Odškodnění vyplacené státem

J. Milquetová, zvláštní poradkyně bývalého předsedy Evropské komise Jeana-Claudea Junckera, se zabývala základními příčinami problémů, kterým oběti při podávání žádosti o odškodnění čelí. Zjistila nedostatky v oblasti přístupu ke spravedlnosti nebo státnímu odškodnění z důvodu nedostatečných informací, nepostačující podpory a příliš omezujících kritérií způsobilosti nebo procesních překážek.

Oběti trestného činu mohou požadovat a získat odškodnění až na konci velmi dlouhého procesu. Tento proces prochází různými fázemi trestního a často i dalšího občanskoprávního nebo správního řízení a končí dalším řízením, během něhož mohou oběti požadovat odškodnění od státu. K tomu, aby oběti přišly o toto odškodnění, stačí, aby se v jedné z předchozích fází nezdařila jediná věc.

Odškodnění od pachatele

I když existuje právo požadovat od pachatele odškodnění, v případě teroristických útoků jsou pachatelé často mrtví a ti, kteří jsou postaveni před soud, často nemají finanční prostředky na odškodnění svých obětí.

Platby v reakci na mimořádné události

Zvláštní poradkyně J. Milquetová doporučuje, aby byly obětem terorismu vypláceny platby v reakci na mimořádné události, sloužící k pokrytí počátečních výdajů (rodinné cesty, náklady na pohřeb atd.), a to do 15 až 30 dnů po úmyslném násilném činu. Tvrdí, že by to mělo za následek zásadní zlepšení situace obětí. Jako výborný příklad programu plateb vyplácených v reakci na mimořádné události, který zajišťuje, že platby mohou být provedeny během několika týdnů po útoku, uvádí Francouzský záruční fond pro oběti terorismu a jiných trestných činů (FGTI).

Dalším příkladem je německý systém náhrady škod („Härteleistungen“). Prostřednictvím tohoto programu mohou být tyto platby vyplaceny do týdne od podání žádosti jako nedílná součást finanční podpory.

Zjednodušení a digitalizace

Zvláštní poradkyně J. Milquetová dále doporučuje (bod 28) zjednodušení a digitalizaci vnitrostátního postupu pro odškodnění.

Zjednodušení lze dosáhnout snížením počtu dokumentů potřebných pro vyřízení žádosti; digitalizací dokumentace; usnadněním překladačů dokumentů (zdarma pro oběti); usnadněním online systémů pro podávání žádostí o odškodnění a zřízením online chatu nebo telefonní linky pomoci, kde oběti mohou získat pokyny ohledně postupu.

Digitální dokumentace o odškodnění by mohla zjednodušit administrativní zátěž kladenou na oběti. Stanovení společných požadavků na důkazy v případech hlavních druhů škod by přispělo k rovnému zacházení s přeshraničními oběťmi a k uplatňování společných norem. A konečně, společný formulář žádosti, včetně společných důkazních kritérií a kritérií způsobilosti, který mají oběti použít při podávání žádosti o odškodnění v přeshraničních případech, by zvýšil přístup k příslušným informacím a povědomí o systémech odškodnění obětí v přeshraničních případech.

Spravedlivé a přiměřené

Pokud jde o organizaci vnitrostátních systémů odškodnění, existují mezi členskými státy EU rozdíly. To má za následek různé úrovně odškodnění a různou účinnost kompenzačních mechanismů napříč Evropskou unií. Neexistence minimálních norem má dopad na právo na odškodnění obětí terorismu.

Ve věci C-129/19 objasnil Soudní dvůr Evropské unie oblast působnosti směrnice o odškodnění z roku 2004. Soud uvedl, že podle směrnice o odškodnění musí členské státy poskytnout odškodnění všem obětem úmyslného násilného trestného činu spáchaného na jejich vlastním území, včetně těch, které obvykle pobývají v tomto členském státě. Ve vztahu ke kritériím pro stanovení „spravedlivého a přiměřeného“ charakteru odškodnění vypláceného státem ve smyslu směrnice o odškodnění soud objasnil, že odškodnění nemusí pokrývat plnou náhradu utrpěné škody, ale jeho výše nemůže být čistě symbolická.

Náhly příliv

Zvláštní poradkyně J. Milquetová dále doporučuje, aby členské státy zavedly spravedlivé a přiměřené vnitrostátní systémy odškodnění, které budou účinně fungovat podle protokolů, aby bylo možné bezproblémově zvládnout náhlý příliv požadavků po hromadném výskytu obětí, jako je teroristický útok.

Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)

Evropská strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025), představená Evropskou komisí, stanoví, že Evropská komise bude sledovat a hodnotit právní předpisy EU týkající se odškodnění (včetně odškodnění od státu a odškodnění od pachatelů) a v případě potřeby navrhne opatření k doplnění tohoto rámce do roku 2022.

Je popsána řada klíčových opatření pro členské státy:

- zhodnotit vnitrostátní systémy odškodnění a v případě potřeby odstranit stávající procesní překážky;
- zajistit, aby ve vnitrostátních rozpočtech bylo zohledněno spravedlivé a přiměřené odškodnění ze strany státu v případě násilných, úmyslných trestných činů včetně teroristických útoků;

- zajistit plné uplatňování nařízení, vzájemné uznávání zajišťovacích příkazů a příkazů ke konfiskaci, a zejména ustanovení o navrácení majetku a odškodnění obětí;
- přijmout opatření, která zajistí, aby oběti nebyly v průběhu postupu odškodnění vystavovány sekundární viktimizaci;
- usnadnit homogenní přístup k informacím o vnitrostátních systémech odškodnění (zřídit interaktivní, přístupné a uživatelsky přívětivé internetové stránky);
- zajistit, aby si pracovníci vnitrostátních orgánů pro odškodnění byli vědomi práv a potřeb obětí s cílem zamezit riziku sekundární viktimizace;
- Spolupracovat s jinými členskými státy v přeshraničních případech v rámci příslušných struktur EU.

Klíčová opatření pro ostatní zúčastněné subjekty:

- Evropská síť pro práva obětí a evropská síť kontaktních bodů pro odškodnění – prozkoumat, jak zlepšit jejich spolupráci a zvýšit účinnost druhé uvedené sítě;
- organizace na podporu obětí – spolupracovat s vnitrostátními orgány pro odškodnění a nabízet svou podporu, výměnu osvědčených postupů a činnosti vzájemného vzdělávání.

Systemy odškodnění v členských státech

Přísná kritéria způsobilosti mohou obětem terorismu bránit v podání žádosti o odškodnění. Některé členské státy mají pro oběti terorismu specifické programy odškodnění nebo flexibilní postupy podávání žádostí – pokud v nich došlo k rozsáhlému útoku nebo přetrvávání terorismu. Některé členské státy zavedly program odškodnění obětí terorismu, který je oddělen od programu odškodnění obětí jiných násilných úmyslných trestných činů (např. Španělsko nebo Francie), nebo pružnější postupy (např. Belgie) v rámci stejného systému odškodnění.

Další informace:

- Směrnice Rady 2004/80/ES o odškodňování obětí trestných činů
- Rozsudek ze dne 16. července 2020, Presidenza del Consiglio dei Ministri proti BV, C-129/19, EU:C:2020:566
- Milquet (2019) Strengthening Victims' Rights: From Compensation to Reparation
- Evropská komise (2020) Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)
- 🌐 Portál e-Justice: systémy odškodňování dostupné v zemích EU
- 🌐 Fonds de Garantie des Victimes
- 🌐 «Härteleistungen» or hardship compensation
- 🕒 Victim's impact statement: taking the perpetrators to Court to receive compensation

2. ZOHLEDNĚNÍ KONKRÉTNÍCH SKUPIN OBĚTÍ

2.1 PŘESHraničNÍ OBĚTI

Přiznaná práva

Práva přeshraničních obětí jsou řešena ve třech směrnících, které se týkají obětí terorismu.

Článek 17 směrnice o právech obětí vyžaduje, aby členské státy zajistily, že jejich příslušné orgány mohou přijmout vhodná opatření pro zmírnění obtíží, které se vyskytnou, má-li oběť bydliště v jiném členském státě, než ve kterém byl trestný čin spáchán, zejména co se týče organizace řízení.

Proto musí být orgány členského státu, kde byl trestný čin spáchán, schopny zejména:

- pořídít výpověď oběti okamžitě po teroristickém útoku;
- pokud je to možné, uchýlit se k videokonferencím a telefonním konferenčním hovorům v případě obětí, které mají bydliště v zahraničí.

Členské státy poskytnou obětem, které se účastní trestního řízení, možnost obdržet náhradu výdajů vzniklých následkem jejich aktivní účasti v trestním řízení, a to v souladu s jejich postavením v příslušném systému trestního soudnictví. Podmínky nebo procesní pravidla, podle kterých mohou oběti obdržet náhradu, stanoví vnitrostátní právní předpisy (článek 14 směrnice o právech obětí).

Článek 26 směrnice o právech obětí vyžaduje, aby členské státy přijaly vhodná opatření pro usnadnění spolupráce mezi členskými státy, která umožní zlepšení přístupu obětí k jejich právům stanoveným v této směrnici a podle vnitrostátních právních předpisů. Cílem této spolupráce je přinejmenším:

- výměna osvědčených postupů;

- konzultace v jednotlivých případech a
- podpora evropských sítí zabývajících se otázkami, které přímo souvisí s právy obětí.

Článek 1 směrnice o odškodnění vyžaduje, aby členské státy zajistily, že pokud byl spáchán násilný úmyslný trestný čin v členském státě, kde žadatel o odškodnění nemá bydliště, oběť má právo podat žádost u orgánu nebo u jakéhokoli jiného subjektu v členském státě obvyklého bydliště.

Členské státy zajistí, aby oběti terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je členský stát, kde byl teroristický čin spáchán, měly přístup k informacím o svých právech, dostupných službách podpory a programech odškodnění v členském státě, v němž byl daný teroristický trestný čin spáchán. Dotčené členské státy přijmou v tomto ohledu vhodná opatření ve prospěch usnadnění spolupráci mezi svými příslušnými orgány nebo subjekty poskytujícími odbornou podporu, aby byl zajištěn účinný přístup obětí terorismu k uvedeným informacím (čl. 26 odst. 1 směrnice o boji proti terorismu).

Členské státy dále zajistí, aby všechny oběti terorismu měly přístup k:

- emocionální a psychologické podpoře, jako je podpora a poradenství v případě traumatu;
- poskytování poradenství a informací o veškerých příslušných právních, praktických nebo finančních záležitostech, včetně usnadnění výkonu práva na informace;

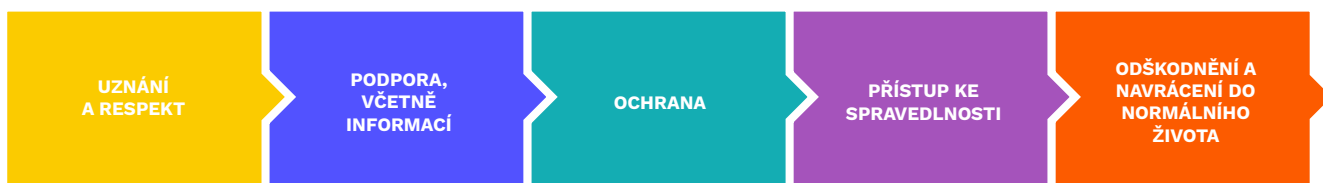
na území členského státu, kde mají bydliště, a to i v případě, že k teroristickému trestnému činu došlo v jiném členském státě (čl. 26 odst. 2).

V 30. bodu odůvodnění směrnice o boji proti terorismu se požaduje, aby dotčené členské státy

přijaly vhodná opatření pro usnadnění vzájemné spolupráce, a tím zajistily, že oběti terorismu s bydlištěm v jiném členském státě, než je ten, kde byl teroristický trestný čin spáchán, získají k uvedeným informacím účinný přístup. Kromě toho

by členské státy měly zajistit, aby oběti terorismu měly přístup k dlouhodobým službám podpory v členském státě svého bydliště, a to i v případě, že k teroristickému trestnému činu došlo v jiném členském státě.

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉ APLIKACE / DALŠÍ INFORMACE

Jednotná kontaktní místa pro oběti terorismu

Doporučuje se, aby každý členský stát EU ustanovil národní jednotná kontaktní místa pro oběti terorismu. Tato jednotná kontaktní místa, o nichž se rozhoduje na vládní úrovni, by měla hrát zásadní roli při usnadňování rychlé a účinné spolupráce mezi příslušnými orgány členského

státu, ve kterém došlo k útoku, a členského státu bydliště oběti.

Mimo území Evropské unie

Stávající struktury mohou být v případě teroristického útoku v EU přínosné také ve vztahu ke třetím zemím. Například pro státní příslušníky třetích zemí zasažených útokem v EU a pro občany EU zasažené útokem mimo EU.

Další informace:

- 🌐 Cellule nationale Victimes (2020) Guide pour les victimes belges d'une attaque terroriste à l'étranger
- German Presidency report (2020) State of play regarding support for victims of terrorism, particularly in cross-border situations

2.2 DĚTI

Přiznaná práva

Členské státy zajistí, aby při uplatňování směrnice o právech obětí, je-li obětí dítě, byly v první řadě zohledněny nejlépe zájmy dítěte a aby byly posuzovány individuálně. Musí převážet citlivý přístup k dítěti při řádném zohlednění věku, vyspělosti, názorů, potřeb a obav dítěte. Dítě a nositel rodičovské zodpovědnosti či jiný zákonný zástupce jsou informováni o všech opatřeních nebo právech, která jsou zvláště zaměřena na děti (čl. 1 odst. 2 směrnice o právech obětí).

U dětských obětí se předpokládá, že mají potřeby zvláštní ochrany v důsledku své zranitelnosti vůči sekundární a opakované viktimizaci, zavražďování a odvetě. Mají být předmětem individuálního posouzení (čl. 22 odst. 4).

Článek 24 též směrnice vyžaduje, aby členské státy zajistily, že v případě, kdy obětí je dítě:

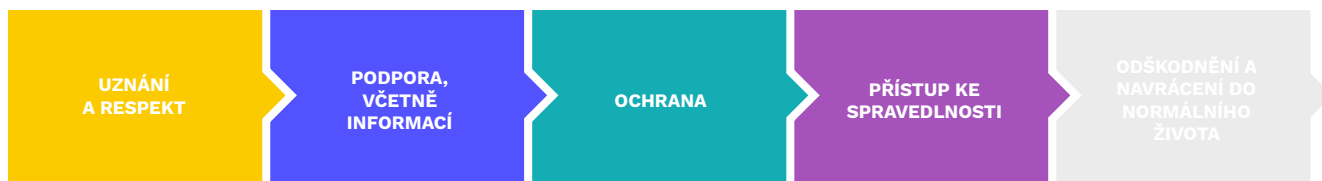
- a. mohou být při vyšetřování trestného činu veškeré výpovědi dětské oběti zaznamenány pomocí audiovizuálních prostředků a že tyto záznamy mohou být používány

během trestního řízení jako důkaz;

- b. příslušné orgány při vyšetřování trestného činu a při soudním řízení určily v souladu s postavením oběti v příslušném systému trestního soudnictví zástupce dětské oběti, jestliže osoby, které mají za dítě rodičovskou zodpovědnost, nesmějí podle právních předpisů daného státu dítě z důvodu střetu zájmů mezi nimi a dětskou obětí zastupovat, nebo v případě, že je dětská oběť bez doprovodu nebo odloučena od rodiny;
- c. má-li dětská oběť právo na právníka, má právo na právní poradenství a právní zastupování svým vlastním jménem během řízení, při němž dochází nebo by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi dětskou obětí a osobami, které mají rodičovskou zodpovědnost.

Členské státy dále zajistí, aby příslušné orgány mohly učinit veškerá zákonná opatření k zabránění zveřejnění jakýchkoli informací, které by mohly vést ke zjištění totožnosti dětské oběti (čl. 21 odst. 1 směrnice o právech obětí).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOUVISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Většina dětí reaguje na katastrofu rozumně a přiměřeně, zejména pokud pocítují ochranu, podporu a stabilitu ze strany svých rodičů a jiných důvěryhodných dospělých. Stejně jako dospělí mohou po teroristickém útoku vykazovat širokou škálu reakcí: bolesti hlavy a bolesti žaludku. Je třeba poznamenat, že obavy dětí mohou pramenit také z jejich představivosti, protože na rozdíl od dospělých mají menší schopnost posoudit, které obavy jsou skutečné, a které nikoli; jejich obavy je však třeba brát vážně. Informace pro děti a dospívající by měly být poskytovány způsobem

přiměřeným jejich věku. Pro děti, které přežily terorismus: nezapomeňte se také zeptat na zdraví a životní podmínky jejich bratrů nebo sester.

Interakce mezi pečovateli a dětmi

Zdá se, že příznaky posttraumatického stresu u rodičů zvyšují riziko příznaků posttraumatického stresu u dětí a naopak. Je důležité posoudit zdraví dětí i rodičů, i když byl útoku vystaven jen jeden z nich. Rodiče nemusí být schopni vyhodnotit reakce svého dítěte a mohou ho trestat za neobvyklé chování, jako je zhoršení prospěchu ve škole.

Úloha škol a mateřských škol

Školy a školky mohou pomoci při identifikaci zdravotních problémů dětí a zhoršení jejich výkonu. Hodnocení chování a prospěchu dětí ve škole a při společenských aktivitách může být důležité pro identifikaci těch, kteří potřebují pomoc. V podpoře traumatizovaných dětí a mladých lidí mohou hrát klíčovou roli učitelé, školní sestry nebo školní psycholog. Děti s posttraumatickými stresovými příznaky mohou mít potíže se soustředěním, což vede k horšímu výkonu ve škole, nárůstu problémů týkajících se duševního zdraví a spuštění nepřetržitého kolotoče problémů souvisejících se stresem. Pracovníci školy mohou při poskytování podpory těmto dětem vyžadovat pokyny. Může být vhodné odkázat mladé a dospívající oběti na specializované podpůrné agentury, které mají specifické zkušenosti s jednáním s těmito věkovými skupinami.

Další informace:

- Kar (2009) Psychological impact of disasters in children: review of assessment and interventions
- Pfefferbaum, B., Jacobs, A., Griffin, N. & Houston, J. B. (2015) Children's Disaster Reactions: the Influence of Exposure and Personal Characteristics
- Hamblen (2019) Terrorist Attacks and Children
- 🌐 The terror attack: Experience and reactions among Utøya survivors

3. ORGANIZAČNÍ PODPORA

3.1 PŘÍPRAVA A ORGANIZACE PODPORY OBĚTEM TERORISTICKÝCH ÚTOKŮ

PŘIZNANÁ PRÁVA

Ustanovení čl. 25 odst. 5 směrnice o právech obětí stanoví, že v souladu s příslušnými povinnostmi, povahou a úrovní kontaktu pracovníka s obětmi se školení zaměří na to, aby se pracovníkovi umožnilo oběti uznat a zacházet s nimi s respektem, profesionálně a bez diskriminace.

Podle čl. 25 odst. 1 členské státy zajistí, aby úředníci, kteří mohou přijít do styku s oběťmi, například příslušníci policie a soudní zaměstnanci, absolvovali obecné i speciální školení. Ustanovení č. 25 odst. 2 ukládá členským státům povinnost zpřístupnit obecná i specializovaná školení zaměřená na zvýšení povědomí soudců a státních zástupců o potřebách obětí. Podle čl. 25 odst. 3 členské státy doporučí, aby osoby odpovědné za odbornou přípravu poskytly právníkům obecné i odborné školení s cílem zvýšit jejich povědomí o potřebách obětí.

Členské státy prostřednictvím svých veřejných služeb nebo financování organizací na podporu obětí podpoří iniciativy, které umožňují, aby osoby poskytující služby podpory pro oběti byly řádně proškoleny na úrovni přiměřené jejich kontaktu s oběťmi a dodržovaly profesní předpisy, s cílem zajistit, aby tyto služby byly poskytovány nestranně, s respektem a profesionálně (čl. 25. odst. 4).

Ustanovení čl. 24 odst. 4 směrnice o boji proti terorismu požaduje, aby členské státy zajistily zavedení příslušných mechanismů nebo protokolů umožňujících zřídit služby podpory obětem terorismu v rámci své vnitrostátní infrastruktury pro reakci na mimořádné situace. Tyto mechanismy nebo protokoly stanoví koordinaci příslušných orgánů, agentur a subjektů tak, aby byly schopné zajistit komplexní reakci na potřeby obětí a jejich rodinných

příslušníků bezprostředně po teroristickém útoku a tak dlouho, jak bude zapotřebí, včetně vhodných prostředků k usnadnění identifikace obětí a komunikace s oběťmi a jejich rodinnými příslušníky.

Členské státy by měly zajistit, aby bezprostředně po teroristickém útoku a po nezbytně dlouhou dobu byla v rámci vnitrostátní infrastruktury pro reakce na mimořádné situace zajištěna komplexní reakce na zvláštní potřeby obětí terorismu. Za tímto účelem mohou členské státy zřídit zvláštní a nepřetržitě aktualizované internetové stránky obsahující veškeré relevantní informace a dále středisko pro podporu obětí a jejich rodinných příslušníků v případě mimořádných událostí, které bude poskytovat psychologickou první pomoc a emocionální podporu (29. bod odůvodnění směrnice o boji proti terorismu).

Služby podpory by měly zohlednit skutečnost, že zvláštní potřeby obětí terorismu se mohou v průběhu času měnit. V tomto ohledu by členské státy měly zajistit, aby se služby podpory v první řadě zaměřovaly přinejmenším na emocionální a psychologické potřeby nejzranitelnějších obětí terorismu a aby informovaly všechny oběti terorismu o dostupnosti další emocionální a psychologické podpory včetně podpory a poradenství při traumatech (29. bod odůvodnění směrnice o boji proti terorismu).

PŘÍPRAVA A ŠKOLENÍ – DOBRÉ PŘÍKLADY A DALŠÍ INFORMACE

Připravenost lze definovat jako schopnost nebo kapacitu reagovat na potřeby a problémy obětí teroristického útoku. Vyžaduje plánování, spolupráci a školení.

Plánování a spolupráce

Vlády, záchranáři, zdravotnické instituce a instituce v oblasti duševního zdraví a organizace na podporu obětí by měly spolupracovat na vytvoření komplexního rámce pro reakci. Většina stávajících rámců zohledňuje následující: 1) plány, protokoly, smlouvy a vzájemné dohody; 2) dostupné a nezbytné vybavení; 3) dostupný a nezbytný personál; 4) velení, řízení a koordinaci; 5) krizovou komunikaci; 6) veřejný závazek; 7) bezpečnost a zabezpečení; 8) kontinuitu a přechod; 9) znalosti a dovednosti a 10) financování.

Pro úspěšnou podporu obětí teroristického útoku je zásadní rozvoj pevné sítě (výše uvedených subjektů) a nepřetržitá výměna informací ve fázích plánování a přípravy.

Školení

Školení pro profesionály z oblasti vymáhání práva, státní správy (národní, regionální, místní), zdravotní a sociální péče, nevládních organizací a podpůrných agentur zajišťuje, že pracovníci budou mít při kontaktu s oběťmi potřebné dovednosti.

Školení přináší znalosti o postupech, opatřeních a postupech v mimořádných situacích a také zvyšuje celkovou kompetenci a důvěru. Mezi další výhody patří lepší porozumění rolím jednotlivců a partnerů; zjištění nedostatků nebo omezení v plánech, protokolech nebo postupech a vytváření příležitostí ke sdílení zkušeností. Testování a nácvik reakce na mimořádné události lze rovněž využít k propojení školení s výsledky předchozích incidentů.

Strategie EU v oblasti práv obětí 2020–2025, představená Evropskou komisí, bude sledovat provádění předpisů EU prostřednictvím pořádání školení pro osoby, které jsou v kontaktu s oběťmi, jako jsou soudní orgány a zaměstnanci: právníci, státní zástupci, zaměstnanci soudů, vězeňští a probační úředníci. Komise v této souvislosti posílí svou spolupráci s Evropskou sítí pro justiční vzdělávání (EJTN). Komise bude rovněž s pomocí Agentury Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL) podporovat lepší pochopení práv obětí a zdokonalené metody komunikace donucovacích orgánů s oběťmi.

FÁZE KRIZOVÉ REAKCE – DOBRÉ PŘÍKLADY A DALŠÍ INFORMACE

Jakmile je vyhlášen výjimečný stav, je provedeno posouzení potřeb. Na základě vyhodnocení

potřeb je zahájena reakce a klíčoví aktéři (organizace na podporu obětí, Červený kříž atd.) jsou upozorněni na své úkoly. Specifické okolnosti mohou vyžadovat nasazení dalších aktérů. Všichni účastníci si musí být vědomi své role v rámci reakce na krizovou situaci a očekává se spolupráce všech složek. Velení, řízení a koordinace (plánované a připravené) mají pro splnění potřeb všech mimořádných událostí zásadní význam.

Místní aktéři (komunitní pracovníci, místní policisté, dobrovolníci atd.) hrají v rychlé reakci na incident zásadní roli. Aktéři na vyšší než místní úrovni (např. Červený kříž, organizace na podporu obětí) mohou posílit činnosti místních aktérů svými zkušenostmi, odbornými znalostmi a důkladným školením.

Fáze reakce na mimořádnou událost zahrnuje předvídání lidských potřeb a registraci obětí. V této fázi jsou definovány tyto potřeby: bezpečnost, akutní lékařská pomoc, přístřeší, pitná voda a výživa, léky, hygiena, přístup k partnerovi, rodině a blízkým přátelům a informace o situaci.

Záchranáři, policie, hasiči, záchranná služba atd. a další orgány budou vystaveni tlaku, aby udržovali pořádek a zajišťovali fyzickou bezpečnost veřejnosti a aby poskytovali přesné informace. Jejich odpovědnost sahá dále než jen na přímé oběti a zahrnuje poskytování rychlých, účinných a přesných sdělení širší veřejnosti: od rodin po širší společnost, se zapojením platformou sdělovacích prostředků a sociálních médií.

Fáze krizové reakce v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu připraví vhodné prostředí pro program podpory obětí. Přesná registrace obětí umožní sledovat jejich potřeby a problémy a aktivně je podporovat po fázi reakce na mimořádnou událost.

Pokud má teroristický útok za následek velké množství obětí, naváže se úzká spolupráce mezi nemocnicemi, týmy pro identifikaci obětí katastrof (DVI), státním zastupitelstvím a národní vládou. Tyto organizace by se měly předem dohodnout na standardních metodách zaznamenávání a sdílení totožností v souladu s předpisy v oblasti ochrany údajů, aby bylo možné údaje o obětech vkládat do centrálního registru. Mělo by být zřízeno jednotné kontaktní místo, které má přístup k tomuto centrálnímu registru, a to pro přátele a příbuzné, kteří se ptají na své blízké.

Přechod služeb z fáze reakce na mimořádné události na střednědobou podporu vyžaduje

účinnou koordinaci. Přechodový mechanismus, který zahrnuje aktivní oslovování obětí, napomáhá plynulému a soustavnému poskytování podpory.

STŘEDNĚ DLOUHÉ A DLOUHÉ OBDOBÍ – DOBRÉ PŘÍKLADY A DALŠÍ INFORMACE

Terminologie

„Středně dlouhé“ a „dlouhé“ období nejsou definovány konkrétním počtem týdnů nebo měsíců. Obecně se za „středně dlouhé“ považuje období po fázi reakce na mimořádnou událost, charakterizované dostupností vysoké koncentrace různých druhů podpory obětem terorismu. V určitém okamžiku se typy dostupné podpory podstatným způsobem sníží a zůstanou stabilní na mnohem nižší úrovni: po „dlouhé“ období.

Některé oběti bezprostředně po útoku onemocní, a to buď tělesně, nebo psychicky, přičemž většina se časem uzdraví, ale určitá podskupina bude vyžadovat dlouhodobou odbornou pomoc. Program podpory by jim měl zůstat k dispozici tak dlouho, jak bude potřeba.

Přechod

Když se sníží poptávka po podpoře (dojde k přechodu ze střednědobé na dlouhodobou podporu), poskytovatelé služeb sníží počet pracovníků poskytujících pomoc, což je logickým krokem z hlediska vyvážení nabídky a poptávky. Snadný přístup ke službám a koordinačním mechanismům by však měl přetrvat. Zaprvé proto, že oběti, které nepožádaly o podporu v dřívější fázi, mohou takové služby vyžadovat později. Zadruhé proto, že zvýšenou potřebu podpory, mohou vyvolat vnější události: pozornost médií, zahájení trestního řízení u soudu nebo nové teroristické útoky.

Poskytovatelé

V praxi budou služby ve střednědobém a dlouhodobém horizontu často poskytovány několika aktéry: vládním a zdravotním sektorem, školstvím a systémy sociálního zabezpečení, jakož i skupinami občanské společnosti včetně organizací na podporu obětí. Skupiny vzájemné podpory (sdružení obětí) mohou také poskytovat dlouhodobou pomoc – někdy po celý život oběti.

Organizace podpory ve střednědobém a dlouhodobém horizontu vyžaduje, aby experti, kvalifikovaní a vyškolení odborníci v oblasti poskytování podpory reagovali na individuální potřeby (praktická, právní, finanční a psychosociální podpora).

Financování

Podpůrné služby jsou při poskytování péče obětem terorismu závislé na financování. Konkrétní granty, které mohou být k dispozici ve fázi reakce na mimořádnou událost a ve střednědobém horizontu, obvykle nestačí k tomu, aby organizacím umožnily poskytovat podporu ve složitých dlouhodobých případech. K zajištění nezbytné průběžné pomoci obětem je zapotřebí navýšené a dlouhodobé financování.

Ve strategii EU v oblasti práv obětí Evropská komise naznačuje, že v letech 2021–2027 (nový víceletý finanční rámec) bude i nadále poskytovat možnosti financování, aby organizacím na podporu obětí umožnila přispívat k provádění předpisů EU v oblasti práv obětí. Jednou z klíčových akcí Komise bude poskytnout prostředky EU národním organizacím na podporu obětí a příslušným komunitním organizacím na poskytování informací, podpory a ochrany obětem.

Další informace:

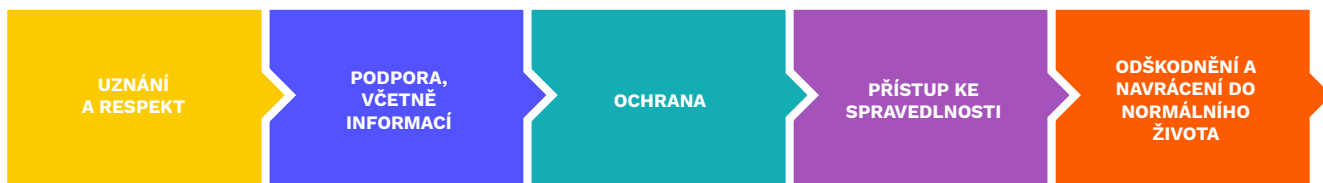
- Juen et al. (2016) The Comprehensive Guideline On Mental Health And Psychosocial Support (MHPSS) In Disaster Settings
- Evropská komise (2020) Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025)
- Verheul & Dückers (2020) Defining and operationalizing disaster preparedness in hospitals: a systematic literature review
- Service Public Fédéral Santé publique, Sécurité de la Chaîne alimentaire et Environnement - Le plan d'intervention psychosociale
- GCTF (2012) Madrid Memorandum on Good practices for Assistance to Victims of Terrorism Immediately after the Attack and in Criminal Proceedings
- Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě z roku 2020 o provádění směrnice 2012/29/EU
- Victim Support Europe, APAV (2019) VOCIARE Synthesis Report
- 🌐 European Network on Victims' Rights (Evropská síť pro práva obětí)

3.2 IDENTIFIKACE OBĚTÍ A INFORMACE O NICH

PŘIZNANÁ PRÁVA

Směrnice o boji proti terorismu (čl. 24 odst. 4.) požaduje od členských států, aby zajistily zavedení mechanismů nebo protokolů, které předpokládají takovou koordinaci příslušných orgánů, agentur a subjektů, aby mohly zajistit komplexní reakci na potřeby obětí a jejich rodinných příslušníků bezprostředně po teroristickém útoku a tak dlouho, jak bude zapotřebí, včetně vhodných prostředků k usnadnění identifikace obětí a komunikace s oběťmi a jejich rodinnými příslušníky.

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOU- VISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

Oběti teroristického útoku jsou různorodou skupinou, která zahrnuje osoby zraněné a zemřelé, pohřešované, příbuzné, přeshraniční oběti a svědky, kteří si až o měsíce později mohou uvědomit, že potřebují psychologickou podporu ke zmírnění následků posttraumatického stresu. I když se rozsah jejich práv jako obětí trestného činu liší podle úrovně utrpěné újmy a jejich individuálních potřeb, je nezbytné co nejdříve identifikovat osoby, které se staly oběťmi teroristického útoku.

Během krizové fáze bude identifikace čas-

to probíhat buď na místě zásahu záchranářů, v nemocnicích, v pohotovostních centrech zřízených bezprostředně po útoku, nebo v budovách (školy, kostely, vládní úřady), kde jsou shromažďovány oběti.

Bezprostředně po útoku se podrobná registrace údajů obětí záchrannými službami nemusí zdát důležitá a může být pod tíhou daného okamžiku zanedbávána nebo přehlížena. Aby se však nezapomnělo na tyto důležité údaje, měli by být k provádění tohoto konkrétního úkolu vyčleněni určeni pracovníci. Všechny příslušné orgány by měly zaznamenávat osobní údaje každé oběti a být připraveny tyto informace podle potřeby sdílet.

Oslovení obětí

Identifikace obětí probíhá v určených přijímacích střediscích, jednotných kontaktních místech, nemocnicích, prostřednictvím linek pomoci nebo internetových stránek a poté je sloučena do jednoho dobře udržovaného registru. Bez osobních údajů bude obtížné kontaktovat oběti s informacemi a nabídkami podpory.

Mnoho lidí zasažených útokem, dokonce i přímé oběti, místo incidentu opustí, aniž by uvedli své údaje. Je třeba zavést postupy, které je pomohou oslovit a vysvětlit jim, proč by se měli přihlásit, a jaké výhody jim přinese zaregistrování jejich přítomnosti při útoku. Tento proces by měl být co nejjednodušší a lze jej zajistit prostřednictvím kampaní v sociálních a tradičních médiích. Identifikace obětí může pokračovat měsíce nebo roky, když si lidé začnou uvědomovat, že jsou také oběťmi.

Ihned po útoku se oběti mohou rozhodnout, že nebudou požadovat pomoc, a mohou prohlásit, že pomoc nepotřebují nebo nechťejí. Jejich přání musí být respektována, ale možnost jejich opětovného kontaktování (legálně) by měla zůstat otevřená. Zkušenosti ukazují, že oběti časem využívají výhod plynoucích z aktivního oslovování organizacemi a nabízení pomoci.

Ochrana soukromí

Předpisy na ochranu soukromí mohou komplikovat proces získávání a zaznamenávání přesných údajů. V často chaotické situaci po útoku nelze tento problém řešit, měla by však být zavedena opatření, která napomohou procesu registrace po útoku.

Je zásadní, aby všechny organizace zaznamenávaly údaje stejným způsobem. K zajištění závazku a jeho dodržování všemi stranami lze využít protokoly nebo memoranda o porozumění. Rozsah shromážděných údajů by měl být předem dohodnut se všemi osobami, které je budou používat, a s osobami, které jsou v kontaktu s oběťmi. Omezený soubor údajů uchovávaných jednou organizací pro mimořádné události může v budoucnu zabránit kontaktování obětí službami podpory.

Údaje obětí budou uchovávány policií, v nemocnicích, organizacemi na podporu obětí, linkami pomoci nebo internetovými stránkami. Všichni, kteří mohou přijít do styku s oběťmi teroristického útoku, musí hrát svoji roli, pokud jde o přesné zaznamenávání informací obětí a jejich sdílení podle potřeby.

Je vhodné, aby za shromažďování a uchovávání údajů obětí byla odpovědná jedna organizace. I když by údaje měly zůstat k dispozici jiným subjektům, zdvojení, opravy a chyby lze snáze zjistit, pokud má odpovědnost jediný subjekt.

Údaje, které musí být zaznamenány

O každé oběti by měly být shromážděny tyto informace: jméno a příjmení, pohlaví, datum narození, adresa, telefonní číslo, e-mailová adresa, státní příslušnost, zda osoba zemřela nebo je zraněná a případně jak, způsob účasti (svědek, nezúčastněná osoba, osoba přítomná v obchodě nebo kanceláři poblíž útoku atd.).

Oběti by měly být požádány, aby poskytly kontaktní údaje: adresu, e-mailovou adresu a telefonní číslo. Kromě toho je užitečné mít k dispozici údaje o rodinných příslušnících nebo blízkých rodinných přátelích, o místě, kde se oběť nachází (konkrétní nemocnice), a jaký je její současný stav (např. zranění) atd. V ideálním případě budou všechny informace uchovávány v systému správy případů (v souladu s nařízením GDPR), aby se zajistilo, že informace budou k dispozici těm, kteří je potřebují.

Sdílení údajů

Protokoly o sdílení údajů by měly být v souladu s příslušnými předpisy EU o ochraně údajů. Je třeba vzít v úvahu právní základ, který organizace navrhuje pro sběr a zpracování údajů, protože souhlas není jediným požadavkem na výměnu údajů a nelze na něj ani spoléhat.

Technologie

Lze prozkoumat technologická řešení, která usnadní zaznamenávání informací, neboť mohou vyvstat problémy, pokud jsou informace psány ručně na papír: informace se může ztratit, stát se nečitelnou atd. Obdobně mohou být zavedena řešení pro chybně napsaná jména, kdy mohou cizí písmena ve jménech (například přízvuky) ovlivnit schopnost danou osobu identifikovat. Tyto problémy mohou vést k duplikaci registrace obětí nebo k tomu, že oběti nebudou spojeny s rodinnými příslušníky.

Nařízení GDPR

Na používání citlivých osobních údajů se vztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v

souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně osobních údajů, GDPR).

Osobní údaje obětí lze shromažďovat a zpracovávat, pokud platí alespoň jeden ze šesti právních základů pro zpracování stanovených v článku 6 nařízení GDPR. Souhlas je pouze jedním z těchto právních základů – zbývajících pěti jsou: plnění smlouvy, oprávněný zájem, životně důležitý zájem, právní požadavek a veřejný zájem – přičemž všech šest právních základů má stejnou platnost. Doporučuje se, aby vnitrostátní orgány ve spolupráci s příslušnými zúčastněnými stranami určily nejvhodnější způsob shromažďování, zpracování a sdílení údajů. Zvláštní pozornost je třeba věnovat potřebě doporučení podpůrných služeb obětem.

Další informace:

- INVICTM (2018) Symposium Report
- Jacobs, J. et. al. (2019) The organization of post-disaster psychosocial support in the Netherlands: a meta-synthesis
- Právní předpisy EU v oblasti ochrany údajů

3.3 ORGANIZACE PODPORY OBĚTEM TERORISMU

PŘIZNANÁ PRÁVA

Článek 8 směrnice o právech obětí stanoví, že členské státy zajistí, aby oběti měly podle svých potřeb bezplatně přístup k důvěrným službám podpory pro oběti, jednajícím v zájmu obětí, před trestním řízením, v jeho průběhu a přiměřenou dobu po jeho skončení. Rodinní příslušníci mají mít přístup ke službám podpory pro oběti podle svých potřeb a závažnosti újmy, kterou utrpěli v důsledku trestného činu spáchaného na oběti (čl. 8 odst. 1).

Členské státy usnadní zprostředkování služeb podpory pro oběti příslušným orgánem, který obdržel jejich údaje, a jinými příslušnými subjekty (čl. 8 odst. 2).

Členské státy přijmou opatření k vytvoření bezplatné a důvěrné služby odborné podpory jako doplňku k obecným službám podpory pro oběti nebo jako jejich nedílné součásti, nebo umožní organizacím na podporu obětí obrátit se na stávající specializované subjekty, které poskytují tuto podporu. Budou k dispozici obětem a jejich rodinám podle jejich zvláštních potřeb a závažnosti újmy utrpěné v důsledku trestného činu spáchaného na oběti (čl. 8 odst. 3).

Služby podpory pro oběti a služby odborné podpory mohou být zřízeny jako veřejné či nevládní organizace a mohou být organizovány na profesionálním nebo dobrovolném základě

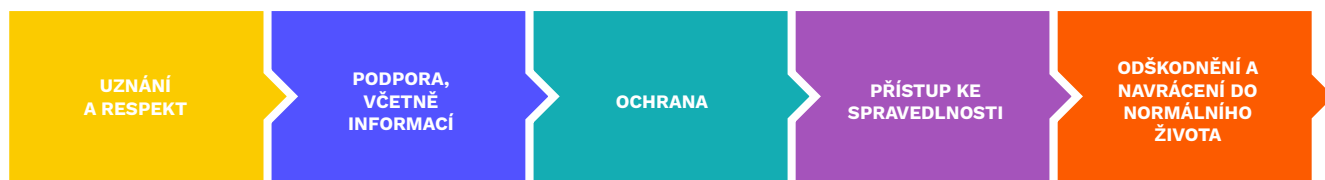
(čl. 8 odst. 4).

Článek 24 směrnice o boji proti terorismu podporuje směrnici o právech obětí: členské státy zajistí zřízení služeb podpory zaměřených na zvláštní potřeby obětí terorismu a jejich dostupnost obětem terorismu bezprostředně po teroristickém útoku a tak dlouho, jak bude zapotřebí. Tyto služby jsou poskytovány nad rámec služeb obecné podpory pro oběti nebo jako jejich součást, přičemž služby obecné podpory se v takovém případě mohou obracet na již existující subjekty, které poskytují odbornou podporu (čl. 24 odst. 2).

Služby podpory jsou schopny poskytovat pomoc a podporu obětem terorismu v souladu s jejich zvláštními potřebami. Služby jsou důvěrné, bezplatné a snadno dostupné pro všechny oběti terorismu (čl. 24 odst. 3).

Členské státy zajistí zavedení příslušných mechanismů nebo protokolů umožňujících aktivovat služby podpory obětem terorismu v rámci své vnitrostátní infrastruktury pro reakci na mimořádné situace. Tyto mechanismy nebo protokoly stanoví koordinaci příslušných orgánů, agentur a subjektů tak, aby byly schopné zajistit komplexní reakci na potřeby obětí a jejich rodinných příslušníků bezprostředně po teroristickém útoku a tak dlouho, jak bude zapotřebí, včetně vhodných prostředků k usnadnění identifikace obětí a komunikace s oběťmi a jejich rodinnými příslušníky (čl. 24 odst. 4).

POTŘEBY OBĚTÍ TERORISMU SOU- VISEJÍCÍ S TĚMITO PRÁVY

PŘÍKLADY PRAKTICKÉHO POUŽITÍ / DALŠÍ INFORMACE

I když je zřejmé, že oběti mají právo na podporu, není vždy jasné, jak by měla být tato podpora v dané zemi organizována: kdo by ji měl poskytovat, jak by měla být zpřístupněna a jaké služby by měly být nabízeny? Na tyto otázky neexistuje univerzální odpověď. Každý členský stát najde řešení, která zohlední jeho konkrétní vnitrostátní situaci. Podporu obětem může poskytnout stát, organizace na podporu obětí nebo ji lze poskytnout na základě kombinace obou možností.

Organizace

Ne všechny země zažily rozsáhlý útok na svém území a není praktické, aby zřizovaly specializované organizace, které čekají na útok v pohotovostním režimu. Do stávajících vnitrostátních organizací členských států na podporu obětí by mohly být začleněny příslušné odborné dovednosti a postupy. Tyto dovednosti jsou často vyžadovány pro jiné skupiny obětí, jako jsou rodiny obětí vraždy. Tam, kde jsou teroristické útoky častější, je obvykle nejlepší služby obětem kombinovat se specializovanými organizacemi, které se zaměřují čistě na oběti terorismu.

Koordinace

Příklady osvědčených postupů stávajících vnitrostátních orgánů, které koordinují veškerou

podporu a přístup k informacím obětem terorismu, jsou německý komisař pro oběti terorismu, francouzský meziresortní delegát a španělské Generální ředitelství pro podporu obětí terorismu na Ministerstvu vnitra a spravedlnosti, které se věnuje obětem terorismu.

K zajištění účinné a komplexní podpory je zapotřebí mnoha organizací, včetně těch, které běžně nenabízejí poskytování služeb podpory. Organizace však mohou mezi sebou nevědomky soutěžit, což může vytvořit matoucí prostředí pro úředníky a oběti. Mělo by se plánovat s cílem určit, které organizace budou zapojeny, jak budou spolupracovat a jak budou oběti doporučovány. Tyto údaje by měly být v rámci reakce jasné obětem i organizacím. Rozsáhlá populace obětí může vyžadovat, aby různé organizace pomáhaly obětem v různých částech země, a dobré plánování zajistí, že organizace budou mít informace o sobě navzájem, včetně informací o tom, kde jsou služby umístěny a jaký typ pomoci je nabízen. Pravidelný kontakt mezi organizacemi zvýší důvěru a usnadní doporučení obětem.

Státní a nestátní subjekty by měly koordinovat úsilí s cílem poskytnout komplexní reakci na potřeby obětí a jejich rodinných příslušníků bezprostředně po teroristickém útoku. Cíle podpory a podpůrné organizace musí být zahrnuty do pravidelných cvičení zaměřených na katastrofy/terorismus, jejichž účelem je vyvinout tlak na záchranáře a ověřit, zda jsou postupy vhodné pro daný účel.

Jednotná kontaktní místa pro oběti terorismu

Doporučují se národní jednotná kontaktní místa pro oběti terorismu v každém členském státě, jmenovaná na vládní úrovni. Ty by měly hrát zásadní roli při usnadňování rychlé a účinné spolupráce mezi příslušnými orgány: to je zvláště důležité, jsou-li dotčeny přeshraniční oběti.

Sdružení obětí

Sdružení obětí a skupiny vzájemné podpory mají bezprostředně po teroristickém útoku specifickou úlohu. Nabízejí obětem bezpečný prostor pro rozhovory s lidmi s podobnou historií viktimizace. Organizují vzpomínkové akce, a to jak bezprostředně po útoku, tak každý rok při výročí. Ti, kdo takové skupiny a sdružení zakládají, často potřebují pomoc vlády, a to vzhledem k jejich nedostatečné odbornosti.

Další informace:

- UNODC (2015) Good Practices in Supporting Victims of Terrorism within the Criminal Justice Framework
- Barker et al. (2016) Meeting the needs of survivors and families bereaved through terrorism
- 🌐 Beauftragter der Bundesregierung für die Anliegen von Opfern und Hinterbliebenen von terroristischen Straftaten im Inland (BfO)
- 🌐 Délégation interministérielle d'aide aux victimes
- 🌐 Dirección General de Apoyo a Víctimas del Terrorismo

4. EUCVT

Evropská komise zřídila v lednu 2020 Odborné centrum EU pro oběti terorismu (dále jen EUCVT), jako dvouletý pilotní projekt, jehož úlohou je nabízet odborné znalosti, pokyny a podporu vnitrostátním orgánům a subjektům poskytujícím pomoc obětem.

K dispozici jsou odborné znalosti ve všech záležitostech souvisejících s oběťmi terorismu: např. týkající se jejich potřeb, práv podle právních předpisů EU, psychologických důsledků teroristických útoků a dostupných terapií pro oběti a soudních procesů.

Po dobu trvání pilotního projektu se vnitrostátní orgány (ministerstva spravedlnosti, zdravotnictví, vnitra; národní policejní organizace, státní zastupitelství nebo soudy; vnitrostátní záchranáři; nevládní organizace, které podporují oběti terorismu) mohou obrátit na EUCVT s žádostí o odborné znalosti, pokyny nebo podporu.

EUCVT nemůže poskytovat přímou pomoc a pomoc jednotlivým obětem terorismu. Oběti, které kontaktují EUCVT, však budou odkázány na orgán nebo poskytovatele služeb v příslušném členském státě (nebo podle potřeby v jiných

zemích), který je může podpořit.

Internetové stránky

- Základní informace o právech obětí, potřebách obětí a dostupné podpoře obětem terorismu jsou k dispozici na internetových stránkách EUCVT.
- Internetové stránky také obsahují klíčové dokumenty týkající se obětí terorismu, odkazy na online zdroje, videonahrávky s výpověďmi obětí terorismu a odborníky podílející se na jejich podpoře.

Odborníci

- EUCVT má rozsáhlou síť dostupných odborníků, včetně obětí terorismu, praktiků a výzkumných pracovníků z členských států a z celého světa. EUCVT vás podle potřeby spojí s příslušnými odborníky.
- Odborníci EUCVT jsou v členských státech EU v krátké době k dispozici, aby poskytli osobní poradenství. S tím spojené náklady nese členský stát, který žádá o pomoc.

Kontaktní údaje

eucvt@victimsupporteurope.eu

Další informace:

 Odborné centrum EU pro oběti terorismu

